

wetenschappelijk

onderzoek- en

documentatie

centrum

Activiteiten WODC in 1987 en 1988

- onderzoekplan 1988
- jaarverslag afdeling Documentatie en
Publikaties 1987

Ministerie van
Justitie

Ten geleide

Het Wetenschappelijk Onderzoek en Documentatie Centrum van het Ministerie van Justitie verricht, zoals de naam reeds aangeeft, activiteiten op tweeërlei gebied. Het centrum verricht onderzoek en doet door externe instellingen onderzoek verrichten. Daarnaast vindt er een aantal verschillende activiteiten plaats van documentaire en publicitaire aard. In dit rapport wordt een compleet overzicht gegeven van de activiteiten op het WODC in de jaren 1987 en 1988. Het is deels een jaarverslag over 1987 en deels een programma voor 1988. Met dit rapport hopen we te bereiken dat onze activiteiten in zo breed mogelijke kring bekend worden, zodat er een optimaal profijt van kan worden getrokken.

dr. J.J.M. van Dijk
directeur WODC

Inhoud

Algemene inleiding	1
I Wetgeving en rechtspleging	5
1 Inleiding	5
2 Lopend onderzoek	6
2.1 Leeftijdsgrenzen in het strafrecht	6
2.2 Uitvoering van wetgeving	6
2.3 Evaluatie van wetgeving	6
2.4 Frauderegistratieproject	7
2.5 Civiele statistiek	7
2.6 Hoger beroep in strafzaken	7
3 Nieuw onderzoek	8
3.1 Legitimatieplicht	8
3.2 Gebruik van procesrecht	8
3.3 Experimenten schaderegeling slachtoffers	8
3.4 De vraag naar rechtshulp	9
3.5 De prijs van het beroep op rechtshulp	9
II Politie en vreemdelingenzaken	11
1 Inleiding	11
2 Lopend onderzoek	12
2.1 De positie en rol van de commandanten van landgroepen bij het korps Rijkspolitie	12
2.2 De organisatie en werking van de Centrale Recherche Informatiedienst	13
2.3 De privatisering van politiefuncties: het particuliere onderzoek	13
2.4 Georganiseerde misdaad	13
2.5 Politietransactie winkeldiefstallen	14
2.6 Criminaliteitsbeheersing in Enschede	14
2.7 Het toezicht op vreemdelingen	14
2.8 Verschillen in immigratiecijfers tussen het CBS en de DVZ	15
3 Nieuw onderzoek	15
3.1 Bedrijfskundig onderzoek recherche	15
3.2 Politie en milieu	16
3.3 Project kwantificering politiewerk (PKP)	16
3.4 RP-Jeugdpolitie	16
3.5 Technieken van misdaadanalyse	16
3.6 Bijzondere opsporingsdiensten	17
3.7 Vergelijkende studie asielbeleid	17
III Strafrechtstoepassing	19
1 Inleiding	19
1.1 Inzet van middelen bij enige bestaande thema's	19
1.2 Nieuw thema's	20

2	Lopend onderzoek	22
2.1	Het economisch gedrag van regelmatige opiatengebruikers	22
2.2	Werksituatie en functioneren van bewaarders	23
2.3	Recidivepatronen van heroïneverslaafden	23
2.4	Reclasseringszorg voor verslaafden	24
2.5	Vrouwen in penitentiaire inrichtingen	24
2.6	Recidive (ex-)tbr-gestelden	25
3	Nieuw onderzoek	25
3.1	Doe-het-zelf pakket beleidsplanevaluatie penitentiaire inrichtingen	25
3.2	Dagdetentie	25
3.3	De "elektronische boei"	25
3.4	Alcohol Verkeer Projecten	25
3.5	Lopende vonnissen	25
IV	Jeugdbescherming en jeuddelinquentie alsmede preventie van veel voorkomende criminaliteit	27
1	Inleiding	27
2	Lopend onderzoek	28
2.1	De residentiële carrière van jongeren in de kinderbescherming	28
2.2	Ontwikkeling van de jeugdcriminaliteit	28
2.3	Evaluatie HALT-projecten	29
2.4	De ontwikkeling van jonge uithuisgeplaatste kinderen	29
2.5	Vrijwillige pleegzorg	30
2.6	Evaluatie-onderzoek kwartaalcursus	30
2.7	Alternatieve sancties voor jeugdigen en recidive	31
2.8	Verlaging meerderjarigheidsgrens en justitiële zorg	31
2.9	Kleine criminaliteit in winkelcentra	32
2.10	Het vergelijkend scholenonderzoek	33
2.11	Scholenexperiment	33
3	Nieuw onderzoek	34
3.1	Marokkanenproject Gouda	34
3.2	Huismeesters	34
V	Bureau planningsondersteuning en statistische informatie	35
1	Inleiding	35
2	Lopende en voorziene activiteiten	35
2.1	Criminaliteitsontwikkeling in Amsterdam	35
2.2	Modelontwikkeling m.b.t. het strafrechtelijk systeem	36
VI	Extern onderzoek (ACEWO)	37
VII	Bibliografie	39
	De afdeling Documentatie en Publikaties in 1987, met een vooruitblik op 1988	49
1	WODC-documentatie	49
1.1	Literatuuraanvragen	50
1.2	Automatisering WODC-documentatie	52
2	SEC-documentatie	52
2.1	Literatuuraanvragen	53
2.2	Automatisering	53
3	Justitiële Verkenningen in 1987	54

3.1	Inhoud	54
3.2	Verspreiding	55
4	SEC, Kwartaalblad over Samenleving en Criminaliteit	56
4.1	Inhoud	56
4.2	Verspreiding	57
4.3	De "Hein Roethof-prijs"	57
5	De rapporten	58
5.1	In 1987 verschenen rapporten in de reeks Onderzoek en Beleid	58
5.2	In 1987 verschenen rapporten in de interimreeks van het WODC	59
5.3	In 1987 door het interne onderzoekteam J&J van de CWOK uitgegeven rapporten	60
5.4	Overige in 1987 verschenen rapporten	60

Algemene inleiding

Organisatie

Ook het WODC is in de achterliggende periode betrokken geweest bij de reorganisatie- en afslankingsoperaties binnen de rijksoverheid. Het WODC heeft een aantal nieuwe structurele taken gekregen. Op het WODC wordt vanaf 1987 mede onderzoek verricht ten behoeve van het directoraat openbare orde en veiligheid van het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Met ingang van 1989 zal tevens een deel van het kindbeschermingsonderzoek structureel bij het WODC zijn ondergebracht. Ten slotte is met ingang van 1988 op het WODC een nieuw bureau ingesteld, dat zich zal toeleggen op de verzameling en analyse van databestanden over de (straf)rechtspleging (het bureau planningsondersteuning en statistische informatie). Voor elk van deze nieuwe taken zijn personele en/of budgettaire uitbreidingen vastgesteld. Hier staat evenwel tegenover dat op de formatie en begroting van het WODC kortingen zijn toegepast. Per saldo zal de formatie van het WODC in de komende jaren daarom ongeveer dezelfde zijn als in 1985, namelijk 39 formatieplaatsen, terwijl ook het budget van \pm 1 miljoen geen grote wijzigingen zal ondergaan.

Aangezien de traditionele taken van het WODC - onderzoek op de hoofdvelden wetgeving, rechtspleging, politie en strafrechtstoepassing, verzorging documentatiesystemen, redactie Justitiële Verkenningen, beleidsadvisering - zijn gehandhaafd, betekent het eindresultaat van de reorganisatie dat het WODC meer zal moeten doen met de beschikbare capaciteit van mensen en middelen dan voorheen. Dit dwingt tot een scherpere prioriteitenbepaling en strakkere projectbewaking. Voor dit laatste zijn extra organisatorische voorzieningen getroffen.

Thematiek van het onderzoek in 1988 en 1989

Voor de vaststelling van de grote lijnen van het onderzoeksprogramma van het WODC in de komende twee jaar vormt het beleidsplan Samenleving en Criminaliteit het belangrijkste oriëntatiekader. Dit betekent ten eerste dat blijvend grote aandacht zal worden besteed aan de begeleiding en evaluatie van experimenten met betrekking tot de preventie van veelvoorkomende criminaliteit. In toenemende mate zullen publikaties over deze studies verschijnen in de WODC-reeks, alsmede in de tijdschriften Justitiële Verkenningen en SEC. De presentatie van de door het WODC en andere instituten verkregen resultaten en inzichten, zal verder worden ondersteund door het geautomatiseerde documentatiesysteem over preventie, studiedagen over deelonderwerpen en de uitreiking van de Hein Roethof-prijs voor het meest geslaagde preventieproject. Het beleidsplan biedt tevens het kader voor verdere studies naar organisatievraagstukken met betrekking tot de recherche en de strafrechtspleging en naar het verschijnsel van de georganiseerde misdaad. Bij de vaststelling van het onderzoeksplan voor 1988 en 1989 dient het oog echter mede op de beleidsmatige problemen en perspectieven van de

jaren negentig te zijn gericht. Het beleidsgerichte onderzoek van het WODC heeft immers mede tot taak om de gebieden waarop het toekomstige beleid zich vermoedelijk in het bijzonder zal moeten richten, te verkennen.

Als de politieke tekenen uit binnen- en buitenland niet bedriegen, zal de zg. terugtred van de overheid in de jaren negentig op veel terreinen voortgang vinden. Dit zou aanleiding kunnen zijn voor het ontwikkelen van een uitgebreid onderzoeksprogramma naar de mogelijkheden om de uitvoering van delen van het misdaadbeleid te privatiseren, dan wel over te laten aan de marktsector. Deze beide opties verdienen zeker de aandacht. Het in gang gezette preventiebeleid met betrekking tot de veelvoorkomende criminaliteit ontwikkelt zich reeds in deze richting. Er zijn echter goede redenen om te veronderstellen dat politie en justitie bij een verdere terugtred spoedig met de rug tegen de muur zullen staan¹. De zwaardere vormen van criminaliteit kunnen nagenoeg uitsluitend met strafrechtelijke middelen worden bestreden en de samenleving eist in toenemende mate dat dit ook daadwerkelijk gebeurt.

Voor het beleidsgerichte onderzoek betekent dit, naast de voortzetting van het preventie-onderzoek, een nieuwe prioriteit voor studies naar de strafrechtelijke bestrijding van vormen van criminaliteit. Hierbij zal meer dan tijdens de vorige golf van strafrechtelijk georiënteerde empirische studies in de periode 1963-1975 de nadruk moeten liggen op de generaal-preventieve en beveiligende effecten van de straf. Het WODC zal daarom in 1988 de uit 1978 daterende literatuurstudie naar de effecten van sancties² actualiseren. Nagegaan zal worden of de o.a. in het experiment motorrijtuigenbelasting³ geconstateerde effectiviteit van een geafficheerde en reële strafdreiging ook bij andere doelgroepen is aangetroffen, en zo ja, onder welke condities.

Op de hernieuwde politieke aandacht voor de strafrechtspleging als sociaal stuurmiddel wordt vanuit de criminologie, onder verwijzing naar bestaande studies, veelal negatief en afwijzend, zo niet veroordelend gereageerd. De roep om meer strafrechtelijke wetshandhaving kan echter worden gezien als een uitdaging om alternatieven voor de traditionele, strafrechtelijke strategieën en instrumenten te ontwikkelen die zowel humanitair als economisch een gunstigere kosten-baten-verhouding laten zien. Het WODC zal in de komende jaren pogen door middel van onderzoek een bijdrage te leveren aan het vinden van nieuwe wegen voor de strafrechtspleging. Eerste voorbeelden hiervan zijn de recent afgesloten of nog lopende studies naar het lik-op-stuk-beleid ten aanzien van winkeldieven en naar alternatieve sancties, zoals de dienstverlening, de leer- en werkprojecten voor jongeren en de schadevergoedingsstraf. Een sterk innoverend karakter heeft verder de voorgenomen studie naar het elektronisch bewaakte huisarrest als alternatief voor de vrijheidsstraf.

De laatste jaren is vrij algemeen het besef doorgebroken dat wijzigingen in het optreden van één der organen van de strafrechtspleging ef-

¹ J.J.M. van Dijk, Over de wenselijkheid van overheidsinterventies op de markt van recht en orde, Praeadvies voor de najaarsvergadering van de Nederlandse Orde van Advocaten, juli 1987.

² L.J.M. d'Anjou, G. de Jonge en J.J. van der Kaaden, Effectiviteit van sancties, WODC, 1975.

³ A.C. Berghuis, J.J.A. Essers, Effecten van voorlichting en controle; een experiment bij de motorrijtuigenbelasting, WODC-reeks nr. 33.

fecten hebben op de toestroom van zaken elders binnen het strafrechtelijke systeem. Indien op deze effecten niet adequaat kan worden geanticipeerd, blijven de beoogde externe effecten van de eerdere wijziging afwezig of verkeren zelfs in hun tegendeel. Deze inzichten zijn van des te groter belang wanneer wordt besloten tot een intensivering van bijvoorbeeld de opsporing of een aanscherping van het vervolgingsbeleid. In de toekomst zal daarom door het WODC grote aandacht worden besteed aan het doorrekenen van de te verwachten werklast- en capaciteitseffecten van voorgenomen beleidsintensiveringen. Voor dit doel zal in 1988 een meer gecompliceerde versie van het reeds operationele simulatiemodel van de strafrechtspleging in ontwikkeling worden genomen.

I Wetgeving en rechtspleging

raadadviseur: dr. G.J. Veerman

1 Inleiding

Het nieuw gevormde team Wetgeving en Rechtspleging (W&R) heeft een uitgebreid werkterrein: het ruime en veelsoortige gebied van de wetgeving, het qua doelgroep beperkte, maar naar inhoud veelzijdige gebied van de rechtspleging en het verwante terrein van de rechtshulp. Het onderzoeksprogramma voor de komende twee jaar weerspiegelt deze veelzijdigheid.

Wat betreft de wetgeving ligt de nadruk op de evaluatie van wetten. Het gaat zowel om wetgeving in het algemeen als om bijzondere wetten. In het eerste geval is te noemen het project "Middelen van wetsevaluatie". In het tweede geval kan het nieuwe project van de legitimatieplicht (een ex ante onderzoek) worden vermeld en het voorgenomen onderzoek naar de effecten van de tweede misbruikwet (een zg. ex post evaluatie).

Op het terrein van de rechtspleging zal veel aandacht worden besteed aan het gebruik dat van het procesrecht wordt gemaakt. Enerzijds is dat het civiele proces, dat in kaart wordt gebracht met behulp van een statistiek van "de rol". Anderzijds wordt het gebruik van strafprocesrecht empirisch bestudeerd, waarbij zowel de middelen die aangewend worden tijdens een strafprocedure in eerste aanleg, als het hoger beroep onderwerp van onderzoek zijn. In dit verband kan tevens worden vermeld dat het team W&R medewerking verleent aan een project van de Hoge Raad, waarbij haar strafzaken worden geregistreerd.

Ten slotte zal op het terrein van de rechtshulp in de eerste plaats een samen met het CBS uitgevoerde enquête naar de rechtshulploop worden geanalyseerd en vergeleken met een gelijke, twee jaar eerder gehouden enquête. Voorts bestaat het voornemen om op het nog steeds woelige gebied van de rechtsbijstand een onderzoek te entameren over rechtsbijstandverzekering.

Het afgelopen jaar werden diverse wetgevingsonderzoeken afgerond. Te noemen zijn de evaluatie van de WROM, het onderzoek naar indirect onderscheid in wetgeving ten aanzien van allochtonen, het alimentatie- en het omgangsregelingenonderzoek en het onderzoek naar de executie van de geldboetes. In de eerste helft van 1988 vallen te verwachten de rapportage van de evaluatie van het Bureau Echtscheiding te Groningen en de verslagen van de onderzoeken "Rolkaartenonderzoek echtscheiding", "Vervolgning en strafvordering bij Opiumwetdelicten", "De rechtsverzorging in Nederland en Nordrhein-Westfalen", "Verhoging griffierechten", "Structurering vervolgingsbeleid" en "Gevolgen invoering schadevergoedingsstraf".

Uit o.a. deze opsomming blijkt dat qua wetgevingsonderzoek de afgelopen jaren veel aandacht is besteed aan familierechtelijke onderwerpen. Nu op dit terrein diverse wettelijke regelingen tot stand zullen komen of recent gekomen zijn, is er reden om de aandacht te verleggen naar

andere, meer actuele thema's op het terrein van de wetgeving (bv. de legitimatieplicht).

2 Lopend onderzoek

Wetgeving

2.1 *Leeftijdsgrenzen in het strafrecht* onderzoeker: drs. M.W. Bol

Vrijwel overal bestaat sinds het einde van de vorige eeuw een nogal strikte scheiding tussen strafrecht voor jeugdigen en voor volwassenen. In deze literatuurstudie wordt een overzicht gegeven van straffen en maatregelen per leeftijdscategorie plus een overzicht van een aantal strafprocesrechtelijke aspecten, beide zowel rechtshistorisch als rechtsvergelijkend.

Vervolgens zullen de functies c.q. doelen van het strafrecht voor jeugdigen worden afgezet tegen die van het strafrecht voor volwassenen en daarbij zal worden nagegaan wat de ratio is (geweest) voor deze opsplitsing van het strafrecht naar leeftijd. Op grond van theorieën uit de ontwikkelingspsychologie wordt onderzocht of een dergelijke opsplitsing inderdaad zinvol lijkt. In dit verband wordt ook aandacht besteed aan het voorontwerp van de wet van de Commissie Anneveldt. Deze commissie bepleitte de invoering van een apart adolescentenstrafrecht voor 16- tot 24-jarigen. Het onderzoek wordt eind 1988 afgerond.

2.2 *Uitvoering van wetgeving* onderzoeker: drs. C. Cozijn

Het beoogde literatuuronderzoek naar uitvoering van wetgeving is in het algemeen van belang voor wetgevingsonderzoek. Het is immers aannemelijk dat er een verband bestaat tussen de (wijze van) uitvoering van wetten en het normconformgedrag van burgers. Zo wordt aangenomen dat de pakkans, die mede bepaald wordt door de werkwijze van de politie, een belangrijke invloed heeft op de neiging tot gehoorzaamheid aan de wet. Dit literatuuronderzoek kan inzichten opleveren in de voorwaarden waaraan wetgeving moet voldoen om effectief te kunnen worden uitgevoerd, alsmede in de eisen die aan de uitvoeringsorganen dienen te worden gesteld. Ook de kostenaspecten zullen hierbij aan de orde komen.

2.3 *Evaluatie van wetgeving* onderzoeker: dr. G.J. Veerman

In een motie van de leden der Tweede Kamer Te Veldhuis en Schartman (TK, 17931, nr. 56) wordt gesteld dat het wenselijk is de bestuurlijke en maatschappelijke effecten van bestaande regelgeving te bezien met het doel om te komen tot een wetgevingsevaluatiebeleid.

Naar aanleiding van deze motie heeft de Minister van Justitie een aantal vragen voorgelegd over de mogelijkheden van evaluatie-onderzoeken ten aanzien van de effecten van regelgeving en van andere middelen om op die effecten zicht te krijgen. Hierbij kan met name worden gedacht

aan het gebruik van periodieke verslagen of effectrapportages. In dit onderzoek zal aandacht worden besteed aan vragen als: via welke mid- delen worden wettelijke regels geëvalueerd; is er een typering te geven van de wettelijke regels waarbij evaluaties plaatsvinden; wie evalueren; wat wordt geëvalueerd en via welke methode gebeurt dit; zijn er effec- ten waarneembaar van dergelijke evaluaties.

Dit onderzoek zal deels het karakter van een literatuurstudie hebben, deels ook zullen uitgebrachte jaarverslagen en dergelijke evaluatiemid- delen worden geanalyseerd aan de hand van bovengestelde vragen.

Onderzoek naar evaluatie-onderzoeken wordt uitgevoerd vanwege de Rijksuniversiteit Groningen.

Rechtspleging

2.4 *Frauderegistratieproject* onderzoeker: dr. P.C. van Duyne

Na de in eerdere publikaties beschreven knelpunten is de registratie van de uitkeringsfraude door het openbaar ministerie in de loop van 1987 voltooid. Over dit onderdeel zal in het eerste trimester van 1988 worden gerapporteerd. Over de zg. FIOD-fraude zal omstreeks dezelfde tijd rapportage plaatsvinden. De uitvoering van de ondernemersfraude-regis- tratie is in de loop van 1987 ter hand genomen. Evaluatie daarvan ge- schiedt eind 1988.

2.5 *Civiele statistiek* onderzoeker: dr. P.C. van Duyne

In 1983 en daarop volgende jaren werd middels de rolkaart "nieuwe stijl" op een aantal arrondissementsrechtbanken informatie verzameld over partij-, conflict-, procedure- en uitslaggegevens inzake echtschei- dingszaken en andere civiele contentieuze zaken ("handelszaken"). Over de aard en afdoening van de laatstgenoemde groep zaken is in Justitiële Verkenningen gepubliceerd (nr. 2, 1987). Het onderdeel civiele statis- tiek heeft vervolgens een uitbreiding gekregen in een door het WODC en HDORR gestart project, waarin het onderzoek van de in 1983 afge- handelde zaken wordt herhaald op zes rechtbanken voor de in 1986 af- gedane handelszaken. Rapportage kan begin 1989 verwacht worden. Wat betreft de in 1986 en 1987 afgehandelde echtscheidingszaken zal, in overleg met het CBS, gepoogd worden nog in de eerste helft van 1988 daarover te rapporteren.

2.6 *Hoger beroep in strafzaken* onderzoekers: dr. P.C. van Duyne en mr. N. van Veen

Het beroep op een hogere rechter blijkt de laatste jaren groeiende te zijn. In een eerste verkennend onderzoek zal worden nagegaan voor wat voor soort feiten en/of straffen veroordeelden zich tot de hoven wen- den en hoe deze zaken door de hogere colleges worden afgedaan. Dit zal enerzijds geschieden aan de hand van de CBS-bestanden over 1985, anderzijds door middel van een in het Hof Arnhem uitgevoerd dossier- onderzoek van in datzelfde jaar afgedane zaken.

3 Nieuw onderzoek

Wetgeving

3.1 *Legitimatieplicht*

onderzoekers: dr. G.J. Veerman en G. Paulides

De discussie over de invoering van een - bijzondere - legitimatie- of identificatieplicht wordt enerzijds gevoerd vanuit de juridische invalshoek van de eventuele toelaatbaarheid van een legitimatieplicht en anderzijds uit de pragmatische invalshoek, waarbij o.a. gewezen wordt op de voordelen van zo'n plicht ter voorkoming van diverse soorten delicten. Het doel van het onderzoek is de mogelijke praktische voor- en nadelen te inventariseren. Daartoe worden onder meer interviews gehouden met mensen uit de Nederlandse praktijk en met enkele buitenlandse deskundigen. Gepoogd zal tevens worden om cijfermateriaal te verzamelen omtrent de huidige praktijk (ook nu bestaat in sommige gevallen een legitimatieplicht). Aan het onderzoek werkt tevens dr. E. Hofstee van de Vrije Universiteit mee.

Gestreefd wordt om in de eerste helft van 1988 bevindingen te publiceren.

Rechtspleging

3.2 *Gebruik van procesrecht*

onderzoeker: dr. C. van der Werff

Het strafprocesrecht is een rechtsterrein dat, begrijpelijkerwijs, beheerst wordt door normatieve beschouwingen. Empirisch is nog weinig systematisch bekend over het strafprocesrecht. Om in deze lacune te voorzien en in aansluiting op het hier genoemde onderzoek wordt in de komende jaren informatie verzameld over vragen als welke rechtsmiddelen wel en welke niet worden aangewend, in welke omstandigheden ze worden aangewend, wat de lengte is van het strafproces en welke factoren in de strafprocedure daarvoor verantwoordelijk zijn. Het onderzoek zal in de loop van 1988 worden opgezet. De methode zal hoogstwaarschijnlijk die van het dossieronderzoek zijn.

3.3 *Experimenten schaderegeling slachtoffers*

onderzoeker: drs. H.G. van Andel

De slachtoffercirculaires (Vaillant II) zijn sedert april 1987 van kracht. Inmiddels is er landelijk ervaring mee opgedaan. Het WODC heeft hier een pilot-onderzoek naar gedaan. De resultaten hiervan zijn in 1987 gepubliceerd in *Trema*, het tijdschrift voor de rechterlijke macht. Slachtoffers waarderen dat de politie en het openbaar ministerie hen informeren over het verloop van de strafzaak. Minder tevreden zijn zij over de wijze waarop de zaak is behandeld. Een belangrijk knepunt is, zo blijkt uit de studie, de schaderegeling binnen het strafproces. Meestal lukt dit niet.

Om de procedure te verbeteren wordt nu in een proeftuin in de gemeente Delft een aantal verbeteringsvarianten uitgetoet. Het belangrijkste kenmerk is dat in plaats van de standaardbrief de politie

persoonlijk contact opneemt met slachtoffers. In dit tweede contact wordt dan meegedeeld dat de dader is opgespoord en dat de strafzaak naar het openbaar ministerie is doorgestuurd. Tevens wordt meegedeeld of de dader bereid is de schade te vergoeden en/of wordt aan het slachtoffer verteld wat de mogelijkheden zijn om de schade vergoed te krijgen. Dit experiment wordt door het WODC geëvalueerd. De resultaten zullen naar verwachting eind 1988 worden gepubliceerd en zullen tevens een rol kunnen spelen in de discussie over de voorstellen voor de invoering van een schadevergoedingsstraf.

Rechtshulp

3.4 *De vraag naar rechtshulp* onderzoeker: drs. A. Klijn

In aansluiting op de door het CBS in samenwerking met het WODC gehouden landelijke enquête in 1983, is in 1987 eenzelfde enquête uitgevoerd. Primair doel daarbij is het traceren van de omvang en de aard van de latente behoefte aan juridische informatie en bijstand enerzijds en de mate waarin annex de wijze waarop deze zich vertaalt in een feitelijk beroep op rechtshulpverlenende instanties.

Rapportage - in een vergelijkbare vorm als ten aanzien van de eerste enquête - geschiedt in samenwerking met drs. F. Huls (CBS) en valt voorjaar 1988 tegemoet te zien.

3.5 *De prijs van het beroep op rechtshulp* onderzoeker: drs. A. Klijn

In het recente verleden zijn wettelijke maatregelen getroffen die het beroep op hulpverlenende instanties voor de rechtshulpzoekenden kostbaarder hebben gemaakt. Verdere voorstellen die een beperking van de reikwijdte van de kring der rechthebbenden op van overheidswege gefinancierde rechtshulp inhouden, zijn in voorbereiding. Tegen deze achtergrond worden drie projecten uitgevoerd.

a. *Vergelijkende analyse van de gegevens uit de CBS/WODC-rechtshulp-enquêtes uit 1983 en 1987*

In beide enquêtes zijn vragen gesteld waarmee de behoefte aan rechtshulp en het feitelijke gebruik ervan kunnen worden nagegaan. Omdat de situatie qua kosten gewijzigd is, kan een vergelijking inzicht in de effecten van de prijswijziging bieden.

b. *Enquête onder advocaten te Roermond*

In samenwerking met het Bureau voor Rechtshulp te Roermond zijn ten behoeve van een schatting van de betekenis van de eigen bijdrage, in 1985 om en nabij 500 toevoegingen geregistreerd. Nauwkeurig is de financiële situatie van de verzoekers in kaart gebracht. Via een enquête onder hun advocaten ter zake van de uiteindelijke kosten die uit het beroep voortvloeiden, kunnen nauwkeurige gegevens worden verzameld over de financiële consequenties van een beroep op gefinancierde rechtshulp.

c. *De betekenis van de rechtsbijstandverzekering*

Een mogelijkheid om zich van kosten voortvloeiend uit het beroep op rechtshulpverlenende instanties te vrijwaren, vormt het sluiten van rechtsbijstandsverzekeringen. In de betekenis van dit middel voor verschillende categorieën der bevolking bestaat weinig inzicht. Op dit moment wordt nagegaan of nader onderzoek zinvol is, en zo ja, via welke wegen dit zal worden uitgevoerd.

II Politie en vreemdelingenzaken

Raadadviseur: drs. C.J. Wiebrens

1 Inleiding

Per 1 januari 1987 is de integratie van het politie-onderzoek van de beide politieministeries tot stand gekomen. Het WODC verzorgt nu het politie-onderzoek voor zowel het Ministerie van Justitie als het Ministerie van Binnenlandse Zaken. De integratie betekende een uitbreiding van het aantal onderzoekers bij het team politie-onderzoek. De bezuinigingsoperatie, die in 1987 op het Ministerie van Justitie plaatsvond en de doorstroming van enkele onderzoekers heeft die uitbreiding ten dele teniet gedaan.

Niet alle activiteiten van het team Politie & Vreemdelingenzaken zijn tot het onderzoekplan terug te voeren. Veel capaciteit is besteed aan directe ondersteuning van projecten die wel met het Justitieterrein verwant zijn, maar buiten het WODC werden uitgevoerd. Zo zijn te noemen de ondersteuning ten behoeve van de Samenleving en Criminaliteitsprojecten, ondersteuning van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeeringsbeleid en activiteiten ten behoeve van de Commissie Peper.

In het afgelopen jaar is een aantal onderzoeken afgesloten. Zo kan worden genoemd het onderzoek "De toelating van raadslieden tot het politieverhoor van verdachten", "Samenwerking Rijks- en Gemeentepolitie in Friesland" en "Deeltijdarbeid politie". De twee laatste projecten zijn nog op het Ministerie van Binnenlandse Zaken gestart.

Naar verwachting zal een aantal lopende onderzoekprojecten in 1988 afgesloten worden. Het onderzoek "Politietransactie Winkeldiefstallen", dat in het kader van het "lik-op-stuk-beleid" plaatsvindt, wordt in het najaar afgesloten. In die periode moeten ook de onderzoeken "Toezicht op Vreemdelingen" en "De positie en rol van de commandanten van landgroepen bij het korps Rijkspolitie" hun beslag krijgen. Begin 1988 vindt de rapportage plaats van het onderzoek "De privatisering van politiefuncties: het particulier onderzoek" en van het onderzoek naar de organisatie en werking van de CRI.

Bij twee onderzoekprojecten hebben zich vertragingen voorgedaan. Het bedrijfskundig onderzoek recherche, aangekondigd in het beleidsplan "Samenleving en Criminaliteit" is ernstig vertraagd, doordat het niet mogelijk was gebleken tot overeenstemming te komen met een op het recherchegebied ervaren projectleider over de invulling van de organisatiestructuur van het project. Problemen met de gegevensverzameling leiden tot stagnatie bij het onderzoek naar georganiseerde misdaad in Nederland. Ook de aanvankelijk gekozen onderzoeksopzet voldeed niet helemaal, zodat de noodzaak zich voordeed een andere invalshoek te kiezen. In een binnenkort uit te brengen artikel in Justitiële Verkenningen wordt hier nader op ingegaan. Tevens wordt in dat artikel de nieuwe benadering voor dit onderzoek uiteengezet.

Zoals gebruikelijk is voor de invulling van het onderzoeksplan overleg gepleegd met de Directie Politie van het Ministerie van Justitie. Met de Directie Politie van het Ministerie van Binnenlandse Zaken heeft even-

eens overleg plaatsgevonden. Afgezien van ondersteuning in het kader van het Project Kwantificering Politiewerk (PKP), bestaat van die zijde in eerste instantie geen directe onderzoeksbehoefte. Naar verwachting dienen zich echter de komende twee jaar wel onderwerpen aan die onderzoek behoeven. Mede met het oog hierop is bij de planning van onderzoekscapaciteit enige ruimte vrijgehouden.

Binnen het onderzoekplan van het team politie en vreemdelingenzaken zijn twee accenten aan te brengen. In de eerste plaats de beklemtoning van organisatie- en efficiency-aspecten. Deze spelen onder meer een rol in de voorgenomen onderzoeken naar de jeugdpolitie van de Rijkspolitie, de bijzondere opsporingsdiensten en het bedrijfskundig onderzoek recherche. Ook bij evaluatie-onderzoek spelen de genoemde aspecten een rol. Voor een goede evaluatie is vereist dat vooraf bekend is op welke punten evaluatie moet plaatsvinden en welke relevante informatie verzameld moet worden. De evaluatie begint vaak te laat; een deel van het onderzoek bestaat dan uit een gedeeltelijke herhaling van de registratie. Evaluatie kan sneller plaatsvinden, wanneer vooraf duidelijk is hoe administraties of registraties geordend moeten zijn om de voor evaluatie benodigde gegevens te produceren. Samenspel van onderzoek en beleid kan daarbij van nut zijn. Met de Directie Politie van het Ministerie van Justitie is overeengekomen dat bij nieuwe, te evalueren programma's vooraf overleg met het WODC plaatsvindt over deze aspecten.

In de tweede plaats geeft het onderzoekplan een verschuiving aan in de richting van het recherche-onderzoek. Recherche-onderzoek is een relatief braakliggend terrein, dat qua onderzoek moeilijk begaanbaar is. Het vergt veel kennis van en bekendheid met de politie-organisatie en het gebruik van standaard onderzoekinstrumenten, als bijvoorbeeld enquêtes, is minder voor de hand liggend.

2 Lopend onderzoek

Politie

2.1 *De positie en rol van de commandanten van landgroepen bij het korps Rijkspolitie*

onderzoeker: drs. J.L. van Emmerik

In aansluiting op een voorstudie naar het beleid dat in het recente verleden ten aanzien van de landgroepen is gevoerd, zal een onderzoek worden verricht naar de positie en rol van de commandanten van de landgroepen bij het korps Rijkspolitie. Deze nemen een sleutelpositie in, zowel binnen de districtsorganisatie en in de landgroep, als extern naar het bevoegd gezag. Het onderzoek sluit daarmee aan op het huidige beleidsdenken over de uitvoering van de politietaak bij het korps Rijkspolitie, zoals dat zijn weerslag heeft gevonden in met name het "Rapport inzake de structuur en formatie van het staforgaan van een district te land van het korps Rijkspolitie" en in de ministeriële reactie daarop.

Het onderzoek richt zich op de vraag naar verschillen in rolverwachtingen en op de invloed daarvan op de rolopvattingen en het rolgedrag van de groepscommandanten. Rapportage vindt in het najaar van 1988 plaats.

2.2 *De organisatie en werking van de Centrale Recherche Informatiedienst*
onderzoekers: drs. E.G.M. Nuijten-Edelbroek, drs. A. Slothouwer en mr.
N. Dijkhoff

De opsporing is in het nabije verleden gaandeweg meer en meer geregionaliseerd en gecentraliseerd. Deze ontwikkeling komt met name goed tot uitdrukking in de uitbouw van de Centrale Recherche Informatiedienst. De snelle ontplooiing van deze dienst is evenwel niet probleemloos verlopen en roept ook op dit ogenblik, zowel intern als extern, allerhande vragen op. Mede op verzoek van de leiding van deze dienst is begonnen met een onderzoek naar de positie van deze dienst in het politiebestedel en naar haar werking op het stuk van de misdaadbestrijding. Voorjaar 1988 zal de rapportage plaatsvinden.

2.3 *De privatisering van politiefuncties: het particuliere onderzoek*
onderzoeker: drs. A.B. Hoogenboom

Op verzoek van het Adviescollege Bewaking en Beveiliging wordt een onderzoek uitgevoerd naar aanleiding van de literatuurstudie "De privatisering van de politiefunctie". Dit (empirische) onderzoek richt zich op onder meer de volgende aspecten:

- de aard van de door de particuliere onderzoeksbureaus uitgevoerde onderzoeken;
- wie zijn de opdrachtgevers en waarom doen zij een beroep op particuliere onderzoeksbureaus;
- wat is de achtergrond/opleiding van de onderzoekers;
- de werkwijze, de effectiviteit en efficiency van particuliere onderzoeksbureaus in vergelijking met het politie-onderzoek;
- de relatie tussen particuliere onderzoeksbureaus en de politie; zijn er vormen van samenwerking en zo ja, hoe kunnen die mogelijk verbeterd of gestimuleerd worden;
- de gevolgen van de onderzoeken. Het gaat hierbij met name om toetsing van de stelling dat de particuliere veiligheidsindustrie zogenoemde "private justice" zou bedrijven, de voorkeur geeft aan eigen "conflictbeslechting" in plaats van inschakeling van het openbaar ministerie. Begin 1988 vindt rapportage plaats.

2.4 *Georganiseerde misdaad*
onderzoekers: dr. A. Roell en dr. P.C. van Duyne

Eind 1986 is een begin gemaakt met het vooronderzoek georganiseerde misdaad. Het onderzoek richt zich op zware vormen van profijtelijke misdaad, waarbij sprake is van organisatorische samenhang tussen de daders in de zin van een hiërarchie van beslissing en van een zekere "bedrijfsmatige" continuïteit. Voorbeelden zijn onder meer de handel in verdovende middelen, fraude en sexindustrie. Het hoofdonderzoek is gestart in het voorjaar van 1987; het onderzoek zal naar schatting drie jaar duren.

2.5 *Politietransactie winkeldiefstallen*
onderzoeker: drs. L.J.M. Koolen

In het kader van het actieplan bestrijding van veel voorkomende criminaliteit is een nieuwe aanpak ontwikkeld die de politie de mogelijkheid geeft een transactie aan te bieden in het geval van geconstateerde en bekende winkeldiefstal. Deze mogelijkheid geldt voor "first offenders"; recidivisten zullen in de lijn van de nieuwe aanpak met een dagvaarding geconfronteerd worden.

Het onderzoek richt zich op drie aspecten:

- de organisatie en uitvoering van de nieuwe aanpak op het gebied van winkeldiefstallen;
- de waardering van de nieuwe aanpak door betrokkenen;
- de effecten van de nieuwe aanpak.

Rapportage vindt in september 1988 plaats.

2.6 *Criminaliteitsbeheersing in Enschede*
onderzoeker: P. Linckens

begeleidingscommissie: het lokale driehoeksoverleg

Mede op basis van onderzoek is in de gemeente Enschede door politie, justitie en bestuur een geïntegreerd plan ter beheersing van de criminaliteit tot stand gekomen. De diverse activiteiten van de drie partners die - voor zover mogelijk - op elkaar zijn afgestemd, richten zich op een viertal soorten misdrijven: geweldsdelicten, vandalisme, inbraak en fietsendiefstal.

De vraagstelling van het onderzoek bevat de vier volgende hoofdcomponenten: op welke wijze is het plan tot stand gekomen; hoe en in welke mate wordt het gerealiseerd; wat zijn de effecten in termen van criminaliteitsbeheersing en, ten slotte, wat zijn de neveneffecten van de uitvoering van het plan.

Met behulp van documenten-, dossier- en persanalyses, observatie en interviews zal het WODC het plan gedurende een periode van 2 tot 3 jaar evalueren.

Vreemdelingenzaken

2.7 *Het toezicht op vreemdelingen*
onderzoeker: drs. M.M.J. Aalberts

Na enige discussie in de Tweede Kamer werd in de uitgebreide commissievergadering d.d. 5 maart 1984 een motie van mw. Van Es aangenomen, waarin de regering wordt verzocht "een onderzoek te verrichten naar de mate waarin huidskleur en andere etnische kenmerken een rol spelen bij het vreemdelingtoezicht". De Minister van Justitie heeft zich inmiddels bereid verklaard deze motie uit te voeren. Het onderzoek is opgenomen in het onderzoekprogramma van de ICM.

Mede omdat uit onderzoek naar het optreden van de politie meer in het algemeen is gebleken dat het niet is aangewezen om onderzoek te verrichten dat uitsluitend is toegespitst op de rol van "huidskleur en andere etnische kenmerken", is gekozen voor een ruimere probleemstelling:

- Op welke wijze is het formele operationele toezicht op vreemdelingen ingebed in zowel centraal als lokaal beleid ten aanzien van vreemde-

lingen?

- Op welke wijze wordt het operationele toezicht op vreemdelingen daadwerkelijk uitgeoefend?
- Welke factoren kunnen een verklaring bieden omtrent de wijze(n) waarop het operationele toezicht op vreemdelingen wordt uitgeoefend?

Het onderzoek is gestart met een literatuurstudie. Het eigenlijke veldwerk wordt opgezet volgens de methode van de zg. triangulatie, dat wil zeggen dat door middel van dossieranalyse en (open) interviews en systematische observatie zal worden getracht een antwoord op de probleemstelling te formuleren. Via dossieranalyse zal worden achterhaald wat het formele beleid ten aanzien van het vreemdelingentoezicht is. Voorts zal worden nagegaan onder welke omstandigheden en op welke wijze in de afgelopen drie jaar illegalen zijn opgespoord. Op basis van de resultaten van dit onderdeel van het onderzoek zullen vervolgens interviews plaatsvinden met politiemensen en vreemdelingen. Deze interviews zullen plaatsvinden in dezelfde gemeenten als waarin ook de dossieranalyse is uitgevoerd. Ten slotte zal systematische observatie plaatsvinden, ook weer in dezelfde gemeenten als waarin de dossieranalyse en interviews plaatsvinden. Zodoende kan ook tijdig worden besloten, waar, wanneer en op welke schaal deze observaties het best kunnen gebeuren. Rapportage vindt rond 1 januari 1989 plaats.

2.8 *Verschillen in immigratiecijfers tussen het CBS en de DVZ* onderzoeker: drs. M.M.J. Aalberts

De immigratiecijfers van het CBS en de DVZ kennen onderling een aantal verschillen. Voor sommige groepen is het verschil aanzienlijk. Aan de hand van de gegevensbestanden van het CBS en de DVZ en aan de hand van het bij gemeenten en enkele vreemdelingendiensten voorkomende grondmateriaal zal nader worden achterhaald waarop de verschillen tussen de CBS-cijfers en de DVZ-cijfers berusten. Rapportage zal in 1988 plaatsvinden.

3 Nieuw onderzoek

Politie

3.1 *Bedrijfskundig onderzoek recherche*

Het bedrijfskundig onderzoek recherche is aangekondigd in het beleidsplan Samenleving en Criminaliteit. De uitvoering hiervan is helaas ernstig vertraagd, doordat het niet mogelijk is gebleken met een projectleider, die over uitgebreide recherche-ervaring beschikt, tot overeenstemming te geraken over de organisatorische structuur van het project. Gezien de nog slechts beperkte looptijd van het beleidsplan zal het onderzoek een meer bescheiden opzet moeten krijgen. Het ligt in de bedoeling dat het WODC hieraan een bijdrage zal leveren. Het onderzoek zal de volgende delen bevatten:

- het bestuderen van relevante literatuur;
- het inventariseren van probleemgebieden;
- het verrichten van empirisch onderzoek op bepaalde onderdelen.

3.2 *Politie en milieu*
onderzoeker: drs. L. Koolen

Milieuwethandhaving is een nieuwe en steeds belangrijker wordende taak van de politie. Rond die handhaving dienen zich vragen aan ten aanzien van de noodzakelijke toerusting (opleiding en middelen), de samenwerking met andere opsporingsinstanties en afstemming met bestuurlijke instanties. In een verkennend onderzoek zal, in overleg met het CPB, een aantal van deze vragen worden geïnventariseerd en nader worden onderzocht.

3.3 *Project kwantificering politiewerk (PKP)*
onderzoeker: drs. C.J. Wiebrens

In het kader van het sterkteverdelingsvraagstuk zijn in 1987 twee werkdrukmetingen uitgevoerd; in het voorjaar bij 21 korpsen van de Gemeentepolitie, in het najaar bij een aantal RP-landgroepen en een RP-district. Daarnaast zijn bevolkingsenquêtes gehouden met het doel de "latente" vraag naar politiezorg in beeld te krijgen. Het WODC is betrokken bij een beperkt deel van de uitvoering van dit project en zal een bijdrage leveren aan de rapportage in het najaar van 1988.

3.4 *RP-Jeugdpolitie*
onderzoeker: drs. J.L. van Emmerik

Doel van dit onderzoek is het evalueren van de reorganisatie van de jeugdpolitie die enkele jaren geleden is doorgevoerd.

3.5 *Technieken van misdaadanalyse*
onderzoeker: drs. C.J. Wiebrens

Misdaadanalyse wordt van groot belang geacht bij de voorkoming en bestrijding van zware criminaliteit en vormt ook een belangrijk onderdeel van de werkzaamheden van lokale, regionale en landelijke criminele inlichtingendiensten. Ter stimulering van de verdere ontwikkeling van misdaadanalyse heeft de RAC een werkgroep ingesteld, waarin ook het WODC participeert. Naast de activiteiten in het kader van genoemde werkgroep zal het WODC zich op andere wijze bezighouden met misdaadanalyse. Als gevolg van de betrekkelijk recente ontwikkeling van misdaadanalyse in Nederland is het aantal thans gehanteerde technieken vrij beperkt. Zowel op het terrein van het wetenschappelijk onderzoek als op het terrein van marketing-onderzoek worden veel technieken gebruikt en zijn veel technieken in ontwikkeling die mogelijk, al dan niet na aanpassing, ook voor misdaadanalyse aangewend kunnen worden. Voorbeelden daarvan zijn netwerkanalyses, doelgroep- en profielanalyses. In overleg met de Sectie Misdaadanalyse van de CRI zal het WODC pogen dergelijke technieken op te sporen en op hun bruikbaarheid te toetsen.

3.6 *Bijzondere opsporingsdiensten*

Op een aantal terreinen van overheidszorg zijn bijzondere opsporingsdiensten in het leven geroepen met als taak toezicht te houden op de handhaving van wetten. Dit toezicht kan strafrechtelijke consequenties hebben.

Doel van dit onderzoek is na te gaan wat de consequenties zijn van regelgeving op terreinen als milieu, sociale zekerheid, enz. en van toezicht voor de rechterlijke macht in termen van capaciteit, prioriteit, enz. Zo mogelijk zal aansluiting worden gezocht bij de activiteiten van het WODC op het gebied van modelontwikkeling (Bureau Statistische Informatie).

Vreemdelingenzaken

3.7 *Vergelijkende studie asielbeleid* onderzoeker: drs. M.M.J. Aalberts

Het aantal asielverzoeken - of juist geformuleerd de snelle toename daarvan - speelt een niet onbelangrijke rol in het beleid dat ten aanzien van asielzoekers zowel in Nederland als in andere landen wordt gevoerd. Uit het feit dat er per land scherpe stijgingen en dalingen voorkomen, kan worden afgeleid dat er sprake is van verschuivingen tussen landen. Het ligt in de rede te verwachten dat wijzigingen in omstandigheden en procedures in het ene land gevolgen hebben voor het aantal asielverzoeken elders. Een dergelijke verwachting ligt des te meer voor de hand nu de Europese eenwording via het Schengen-akkoord vastere vormen gaat aannemen. Door de groei van het aantal asielverzoeken beraden de westerse landen zich op mogelijkheden tot beperking daarvan. Dit lijkt er onder meer toe te leiden dat landen minder dan voorheen bereid zijn voor opvang te zorgen. Een van de gevolgen hiervan is een toename van het aantal refugees in orbit, ofwel pingpongvluchtelingen. In het licht van bovenstaande wordt momenteel een vergelijkend onderzoek naar asielbeleid in diverse landen voorbereid. Gegeven de naderende Europese eenwording en de daarmee verbonden noodzaak te komen tot harmonisatie van wetgeving, is de keuze voorlopig gevallen op die landen die het Schengen-akkoord getekend hebben. Voorts zullen enige landen worden opgenomen die nu voor regionale opvang zorgen. Literatuurstudie zal uitwijzen welke landen dit zijn.

III Strafrechtstoepassing

raadadviseur: drs. A.C. Berghuis

1 Inleiding

De onderzoekcapaciteit van het team strafrechtstoepassing zal in de komende jaren geen groot aantal nieuwe initiatieven mogelijk maken. Enerzijds wordt dit teweeggebracht door de beperking van de capaciteit van het team, zowel in personele als in financiële zin. Anderzijds loopt een aantal projecten die pas in de loop van 1988, of zelfs 1989, hun beslag zullen krijgen.

Het is niet onaannemelijk dat de vraag om onderzoek eerder toe dan af zal nemen. De momenteel in gang zijnde reorganisatie van het directoraat-generaal J&D zal ook de mogelijkheden raken van de drie stafbureaus wetenschappelijke adviezen om zelf wetenschappelijk onderzoek te doen. De uitkomst is nog ongewis, doch aannemelijk is dat die mogelijkheden eerder zullen worden beperkt dan uitgebreid.

Er zal de komende jaren dus een grotere spanning ontstaan tussen vraag om onderzoek en het aanbod van onderzoekcapaciteit. Dit vraagt om een scherpe prioriteitstelling en een zo effectief mogelijke benutting van de capaciteit.

1.1 *Inzet van middelen bij enige bestaande thema's*

Bezinning op een doelmatige inzet van onderzoeksmiddelen leidt op het terrein van jeugddelinquentie en delinquentenzorg tot enige keuzen.

a. *Afsluiting reeks inventarisatie-onderzoeken*

Een aantal jaren lang heeft het WODC onderzoek gedaan naar de samenstelling van de bevolking van penitentiaire inrichtingen op voor de beleidsvoering mogelijk relevante kenmerken. De laatste in deze reeks is het inventarisatie-onderzoek in inrichtingen voor vrouwelijke gedetineerden. De ervaring leert dat van de bevindingen uit deze inventarisaties veel gebruik werd gemaakt. Toch lijkt het zinvol een punt achter deze reeks van studies te zetten, daar met behulp van MITRA in de nabije toekomst overzichten vallen op te stellen, die althans voor een deel in de behoeften kunnen voorzien.

b. *Een "doe-het-zelf" pakket voor penitentiaire planning*

Ten dele zijn de inventarisatie-onderzoeken gebruikt in het kader van het formuleren van *beleidsplannen* van inrichtingen. Met name valt hier het huis van bewaring te Rotterdam te noemen, waar het WODC samen met het stafbureau SWA-DGW naderhand ook een bijdrage leverde aan de evaluatie van het beleidsplan. Er bestaat een duidelijke behoefte bij inrichtingen aan onderzoeksmatige assistentie bij inventarisaties en evaluaties ten behoeve van de beleidsplanning. Voorgesteld wordt om, vergelijkbaar met hetgeen het WODC op andere terreinen deed, een "doe-het-zelf" pakket te ontwikkelen, waar-

mee binnen de inrichtingen zelf systematisch gegevens kunnen worden verzameld en verwerkt. De ontwikkeling van dit instrument zou een gezamenlijke inspanning van SWA-DGW en WODC kunnen zijn. Na completering zal, in het begin meer en later minder, de rol van SWA en WODC bestaan uit een consultatieve en assisterende.

c. *Intern functioneren inrichtingen: de wet van de verminderde meeropbrengst*

Eind 1987 zijn de resultaten gepubliceerd van het onderzoek naar *subculturen* in penitentiaire inrichtingen; in 1988 komt het onderzoek naar de *werksituatie van bewarend personeel* gereed. Aan deze studies wordt geen vervolg gegeven in de zin dat vergelijkbaar onderzoek in andere dan de onderzochte inrichtingen wordt geëntameerd, of dat nog diepergaande studie naar dezelfde thema's wordt gedaan. De reden hiervoor is dat de meeropbrengst van de daarvoor te leveren (grote) inspanning niet groot is: doordat uit de resultaten van de onderzoeken meer algemene conclusies zijn (of: kunnen worden) getrokken, hebben ze ook nu al relevantie voor andere dan de onderzochte inrichtingen en voor de beleidsvoering in ruimere zin. Wellicht zullen universitaire instituten nadere studies entameren.

d. *Toespitsing recidivestudie tbr*

Momenteel vindt een - herhaling van een - studie plaats naar de recidive van tbr-gestelden, als een eerste fase in een langer lopend project. Op basis van de bevindingen uit deze globaal kwantitatieve studie kan de stap worden gezet naar een onderzoek naar de besluitvorming die vooraf gaat aan het toekennen van proefverlof en beëindiging van de tbr. Bij de vormgeving daarvan - waarover nog nader overleg is vereist - kan worden bezien of toespitsing kan plaatsvinden naar categorieën van tbr-gestelden met bijzondere recidivekenmerken (bijzonder lage of juist hoge kans op recidive), dan wel naar bijzondere aspecten van de besluitvormingsprocedure.

1.2 *Nieuwe thema's*

Voor de - nabije - toekomst is een aantal ontwikkelingen te bespeuren, waarbij wetenschappelijk onderzoek zinvol en wenselijk is.

a. *Probleemgroepen in de strafrechtspleging*

Twee tendensen dragen er zorg voor dat beleidsmatige aandacht wordt vereist voor problematische groepen in inrichtingen van het gevangeniswezen en de tbr. Ten eerste is het aantal langgestraften drastisch toegenomen. Daarmee is ook het aantal gedetineerden vermeerderd dat ofwel een groot beheersprobleem veroorzaakt, ofwel dat geestelijke stoornissen vertoont. Ten aanzien van de eerste categorie wordt een zekere extra interne differentiatie binnen het gevangeniswezen nagestreefd. Voor de tweede categorie bestaan bijzondere complicaties, wanneer de betreffende gedetineerden geen deskundige zorg binnen de gevangensmuren meer kunnen ontvangen, maar overplaatsing naar een verpleeginrichting is gewenst (naar een tbr- of een ggz-inrichting). Ten tweede is het aantal tbr-maatregelen gestegen. Dit roept een capaciteitsprobleem op. Ook is echter gebleken dat de samenstelling van de tbr-bevolking aan verandering onderhevig was: het aantal "psychotische" patienten is toegenomen.

Ten aanzien van de problematiek van de geestelijk gestoorde worden beslissingen genomen over de meest geëigende plaats van opvang van de naar problematiek en juridische insluitingstitel te onderscheiden groepen en de daarmee verbonden noodzaak tot capaciteitsuitbreidingen (tbr-inrichtingen; foba; forensisch psychiatrische klinieken in de ggz) en te volgen procedures bij overplaatsing.

Uit het rapport van de Werkgroep Inventarisatie Geestelijk Gestoorde in de Strafrechtspleging komt naar voren dat de voor de beleidsvoering relevante gegevens slechts partieel en onvolkomen aanwezig zijn; deze werkgroep zal, conform haar opdracht, een voorstel doen om te komen tot een meer gestructureerde informatievoorziening op dit terrein, welke het mogelijk moet maken alert en adequaat aan te reageren op zich voordoende knelpunten. Bij de uitwerking en de ontwikkeling daarvan kan het WODC een bijdrage leveren.

b. *Alternatieven*

De aandacht voor het vinden van alternatieven voor de "traditionele" bejegeningen van justitiabelen bestaat op zijn minst al sinds het einde der jaren zestig. Ook de komende jaren zal deze aandacht onverminderd aanwezig zijn. Het WODC is op dit terrein al jaren betrokken: te noemen vallen de onderzoeken naar de dienstverlening, evaluatie van experimenten t.a.v. dronken rijders en rechtsomleggingsprojecten (HALT). Momenteel liggen er op dit vlak mogelijk enige nieuwe initiatieven.

Reeds voorzien is een bijdrage van het WODC aan de evaluatie van een mogelijk experiment met betrekking tot *dagdetentie*, waarover de besluitvorming nog gaande is.

Een experiment met de "*elektronische boei*" ligt nog verder weg: in plaats van vrijheidsbeneming beperking van de bewegingsvrijheid met behulp van elektronische controle. In de Verenigde Staten van Amerika zijn op verscheidene plaatsen experimenten hiermee gaande, met name in de sfeer van de "probation". Voordat ook in Nederland iets dergelijks kan worden beproefd, zal eerst moeten worden bekeken of de elektronische controle in onze situatie wenselijk en mogelijk is. Indien dat positief wordt beoordeeld, zou het WODC aan de evaluatie van een experiment kunnen bijdragen.

Ten derde is recentelijk gebleken dat het *Alcohol Verkeer Project* te Assen, waarover in september 1987 bevindingen zijn gepubliceerd, ook elders interesse heeft gewekt: op verscheidene plaatsen worden vergelijkbare projecten opgezet, zij het niet altijd voor veroordeelde dronken rijders, maar ook voor nog niet veroordeelde. Bezien zal worden of deze nieuwe projecten kunnen worden geëvalueerd.

c. *Lopende vonnissen*

Het derde thema is geheel nieuw: "*lopende vonnissen*". Ter vermijding van misverstand: hiermee wordt bedoeld op het verschijnsel dat ten tijde van de terechtzitting de verdachte niet in voorlopige hechtenis zit, een (deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraf krijgt opgelegd, die in beginsel in een zg. zelfmeldersinrichting moet worden uitgezeten. De aandacht voor dit verschijnsel is tot dusver vooral beheersmatig geweest, bv. of er sprake was van een olopemde voorraad aan te executeren lopende vonnissen. Het instituut van de lopende vonnissen is nog niet aan een meer omvattende bestudering onderworpen, waarbij vragen naar de doeltreffendheid (betekenis van

het verschijnsel voor de doeleinden van de strafrechtspleging) en doelmatigheid (belasting voor apparaat, kosten ...) aan de orde komen.

Reeds nu heeft het instituut van de lopende vonnissen meer dan voorheen de aandacht getrokken, waarbij meespeelt dat door de capaciteitsnood in hvb's ook relatief zware gevallen met langere straffen in het lopende vonnissen-circuit terechtkomen, hetgeen gevolgen heeft voor de opkomst (en noodzaak tot arrestatie), voor aanwending van rechtsmiddelen en voor de beheersbaarheid van zelfmeldersinrichtingen. Anderzijds bestaat er een tendens om voor lichtere gevallen, zoals korte gevangenisstraffen voor rijders onder invloed, alternatieven voor de insluiting te zoeken (dienstverlening, AVP). Voorts wordt het lopende vonnissen-circuit "ondergraven" door de vaak geruime tijd die ligt tussen daad en berechting, en tussen berechting en executie. In ieder geval voor bepaalde categorieën bestaat de wens tot een snellere justitiële reactie te komen. Zo wordt in bepaalde typen van zaken snelrecht toegepast (voetbalvandalisme, oudejaarsrellen), of komen mechanismen van de grond, waarbij de reactie al snel, voor de zitting, gestalte krijgt (zie onder [b] de AVP's voor de berechting).

In het algemeen, zo kan worden gesteld, is het instituut van de lopende vonnissen problematisch geworden. Dit roept acute problemen op, maar ook wordt de vraag van belang wat we op termijn daarmee willen, met name wanneer de capaciteitsnood in hvb's is verdwenen. Het ligt in de bedoeling een project naar dit thema te entameren. Dit project kan worden opgedeeld in deelprojecten, zoals het bijeenbrengen van kwantitatieve gegevens omtrent de soort van delicten en personen die in dit circuit "omgaan", de voorraad- en wachttijdenproblematiek, opkomst en arrestatie(planningen), het (eventuele meer-)gebruik van rechtsmiddelen, kostenaspecten; het verkrijgen van inzicht in de betekenis die aan deze wijze van strafexecutie wordt toegekend door degenen die daaraan zijn onderworpen en degenen die ze toepassen.

2 Lopend onderzoek

2.1 *Het economisch gedrag van regelmatige opiatengebruikers* onderzoekers: drs. E. Leuw en drs. M. Grapendaal

Doel: Inzicht verkrijgen in het inkomstenverwervings- en -bestedingspatroon van heroïneverslaafden en de rol die criminaliteit en methadonverstrekking hierin heeft.

Opzet: Het gaat om een longitudinaal onderzoek onder ongeveer 150 heroïnegebruikers. Gedurende een jaar wordt aan de respondenten op gezette tijden een vragenlijst voorgelegd. De onderzoeksgroep is zo gevarieerd mogelijk samengesteld uit heroïnegebruikers met de Nederlandse nationaliteit in Amsterdam. Er wordt gewerkt vanuit een zogenaamd veldstation.

Einddatum: 1989/1990

2.2 *Werksituatie en functioneren van bewaarders*
onderzoeker: drs. M.M. Kommer

Doel: Zowel uit de literatuur als uit cijfers met betrekking tot ziekteverzuim en afkeuringen komt een somber beeld naar voren van het werk en de werksituatie van bewaarders in de penitentiaire inrichtingen. Deze constatering was aanleiding tot het doen van een onderzoek dat duidelijkheid zou moeten brengen in de (samenhang van de) diverse facetten van het werk (formele functie-inhoud, daadwerkelijke taak, arbeidsomgeving, scholing en opleiding, faciliteiten) die de zwaarte ervan bepalen. *Probleemstelling:* De centrale vraag van het onderzoek is in hoeverre de eisen vanuit de thans vigerende "filosofie" van het gevangeniswezen (uitgedrukt in regiemsdoelstellingen, strafdoelen enz.) in combinatie met de bewaarder ten dienste staande middelen en de gedetineerdenpopulatie leiden tot een "stress"-veroorzakende werksituatie.

Opzet: Het onderzoek wordt uitgevoerd vanuit een interpretatief perspectief, waarbij de relaties en interacties tussen de bewaarders enerzijds en de overige betrokken partijen ("Den Haag", gedetineerden, directie, professionele staf, collega's en privé-omgeving) centraal staan. Een dergelijke benadering lijkt het best aan te sluiten bij de diverse theoretische inzichten over het functioneren van bewaarders zoals de subcultuur respectievelijk de "pluralistic ignorance these". Ook de organisatie-sociologische "negotiated order"-theorie van organisaties, die op penitentiaire inrichtingen zeker van toepassing lijkt, vraagt om deze benadering. De gegevensverzameling heeft plaatsgevonden via observatie, interviews, vragenlijsten en bronnenonderzoek in drie Huizen van Bewaring.

Einddatum: Eerste helft 1988.

2.3 *Recidivepatronen van heroïneverslaafden*
onderzoeker: drs. M.M. Kommer

Doel: In het verleden verricht recidive-onderzoek heeft vaak niet de verwachte resultaten opgeleverd. De afgelopen jaren zijn er echter in de literatuur aanwijzingen te vinden dat dit het gevolg zou kunnen zijn van ontoereikende analysemethoden en -technieken (of wellicht zelfs verkeerde methodologische uitgangspunten).

Probleemstelling: Het onderzoek is in de eerste plaats gericht op de evaluatie van de bruikbaarheid van survival-analysemethoden voor de analyse van individuele recidivepatronen, zoals die naar voren komen uit de officiële registratie (Justitiële Documentatie). Daarnaast zal worden nagegaan of gebruikmaking van nadere gegevens een verfijning kan opleveren, en of langs deze weg een evaluatief en/of diagnostisch instrument kan worden ontwikkeld.

Opzet: Het eerste deel van het onderzoek (de evaluatie van het instrument) wordt uitgevoerd door het instrument toe te passen op JD-gegevens welke betrekking hebben op 145 personen die tussen 1972 en 1976 gedetineerd waren in een van de HvB's in Haarlem en van wie werd vastgesteld dat ze verslaafd waren. Als criterium voor de toepasbaarheid zullen gelden het onderscheidend vermogen van de techniek en de robuustheid, reproduceerbaarheid en interpreteerbaarheid van de resultaten. Voor het tweede deel, de evaluatie van de techniek als evaluatie-instrument, zal gebruik worden gemaakt van soortgelijke gegevens die werden verzameld ten behoeve van de evaluatie van een experiment met

opvang van drugsverslaafde gedetineerden in de Amsterdamse HvB's.

Einddatum: September 1987.

Publikatievorm: Onderzoekrapport, begin 1988.

2.4 *Reclasseringszorg voor verslaafden*

onderzoeker: drs. E. Leuw

Doel: Het verwerven van informatie in het reclasseringsveld die ertoe kan leiden dat de toegankelijkheid van de commune reclassering voor de verslaafde reclassant groter wordt. Dit wordt wenselijk geacht in verband met het zogenaamde normaliseringsbeleid voor verslaafden, zoals bijvoorbeeld recentelijk uitgedrukt in het door de Interdepartementale Stuurgroep Alcohol- en Drugsbeleid geproduceerde beleidsrapport "Drugbeleid in Beweging".

Probleemstelling: Het zal erom gaan meer duidelijkheid te krijgen over de vraag voor welke verslaafde reclassanten en in welke fase gespecialiseerde aandacht voor de categoriale reclassering geïndiceerd is.

Opzet: Oriënterende gesprekken met beleids- en uitvoerende medewerkers in het reclasseringsveld; beperkte dossierstudie en analyse van de beschikbare registratiegegevens; relevante ervaringen en meningen verzamelen van zowel staffunctionarissen als uitvoerende medewerkers van de reclasseringsinstellingen door middel van schriftelijke vragenlijsten.

Einddatum: Najaar 1988.

2.5 *Vrouwen in penitentiaire inrichtingen*

onderzoekers: M. Brouwers en M. Sampiemon

Doel: Als onderdeel van een serie inventarisatieprojecten in de penitentiaire inrichtingen wordt een inventarisatie in de inrichtingen voor vrouwen uitgevoerd. In verband met de schaarste aan gegevens over vrouwelijke gedetineerden wordt daarnaast een onderzoek naar hun detentiebeleving gedaan. Doel van het onderzoek is inzicht te verschaffen in de samenstelling van de gedetineerdenbevolking en de aard en omvang van categorieën gedetineerden die voor de inrichting problemen opleveren en het geven van een beschrijving van de meningen die gedetineerde vrouwen hebben over verschillende aspecten van hun detentie.

Vraagstelling: Hoe ziet de gedetineerdenpopulatie eruit; doen zich problemen met hen voor en zo ja, wat is hiervan de aard en de omvang; doen bepaalde problemen zich bij bepaalde groepen gedetineerden voor; hoe ervaren vrouwen hun detentie?

Opzet: Het onderzoek wordt in twee fasen uitgevoerd. De populatie bestaat uit alle vrouwen die op het moment van onderzoek in Amsterdam, Groningen of Maastricht gedetineerd waren. Voor de inventarisatie zijn op basis van eerdere inventarisatieprojecten en aan de hand van gesprekken met leden van verschillende disciplines in de drie genoemde inrichtingen en op het departement twee vragenlijsten gemaakt met vragen naar mogelijk voorkomende problemen. Deze vragenlijsten zijn door bewarend, personeel en medische diensten per gedetineerde ingevuld. Daarnaast zijn administratieve gegevens verzameld van de inrichtingskaarten en de uittreksels uit de Justitiële Documentatie. Voor de detentiebeleving zijn interviews gehouden met de gedetineerde vrouwen zelf. Daar de gehele populatie niet erg groot is, zullen geen uitgebreide analyses op de gegevens gedaan worden, maar zullen de resultaten be-

schreven worden.
Einddatum: Voorjaar 1988.
Publikatievorm: Beleidsrapport.

2.6 *Recidive (ex-)tbr-gestelden*
onderzoeker: drs. J.L. van Emmerik

In aansluiting op een eerdere studie naar de recidive van ex-tbr-gestelden wordt een globaal-kwantitatieve analyse naar de delicttherhaling van deze groep verricht. Dit zal in het voorjaar van 1988 gereed zijn. Op basis van de resultaten zal dieper op deze materie worden ingegaan, waarbij vragen naar de betekenis van recidivekansen bij de beslissingen omtrent proefverloven en beëindigingen van de tbr centraal staan. Deze volgende fase zal worden vorm gegeven met behulp van een in te stellen begeleidingscommissie.

3 **Nieuw onderzoek**

Daar in de inleiding op dit hoofdstuk van het onderzoekplan al aandacht is gegeven aan nieuwe projecten, en de opzet van deze nog in statu nascendi verkeren, wordt hier alleen een summier opsomming gegeven.

3.1 *Doe-het-zelf pakket beleidsplanevaluatie penitentiaire inrichtingen*
onderzoeker: drs. M. Grapendaal
samenwerkingsverband: Stafbureau Wetenschappelijke Adviezen Gevangeniswezen

3.2 *Dagdetentie*
Geen nadere planning valt te geven hangende de besluitvorming over deze nieuwe detentievorm.

3.3 *De "elektronische boei"*
Onderzoeksbijdrage afhankelijk van gedachtenvorming en besluitvorming over eventueel experiment.

3.4 *Alcohol Verkeer Projecten*
Begin 1988 zal worden gezien hoe evaluatie van nieuwe AVP's gestalte krijgt.

3.5 *Lopende vonnissen*
Onderzoekers: dr. C. van der Werff, drs. A. Slothouwer

Doel: Het doorlichten van het instituut van de lopende vonnissen naar verscheidene invalshoeken.

Opzet: Het project wordt fasegewijs opgezet. De eerste fase bestaat uit het bijeenbrengen van reeds liggend en makkelijk verkrijgbaar materiaal; dit leidt tot een uitvoerige opzet voor verdere activiteiten, en,

zo het materiaal zich daartoe leent, tot een eerste tussentijdse rapportage. Deze eerste fase zal liggen in het eerste half jaar van 1988.

IV Jeugdbescherming en jeugddelinquentie alsmede preventie van veel voorkomende criminaliteit

raadadviseur: dr. J. Junger-Tas

1 Inleiding

Ten gevolge van het feit dat het grootste deel van de particuliere inrichtingen voor kindbescherming, die voorheen onder beheer van het Ministerie van Justitie stonden, thans onder beheer van het Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur staan, zal in de toekomst het accent in het jeugdbeschermingsonderzoek van het WODC steeds sterker geplaatst worden op de justitiële jeugdbescherming en het jeugdstrafrecht.

Deze voor het Ministerie van Justitie ingrijpende verandering heeft reeds zijn stempel gezet op de richting die het onderzoek op het terrein van jeugdigen thans inslaat. Zo is inmiddels een verslag verschenen van de ontwikkeling van de jeugdcriminaliteit, gebaseerd op de politieke en justitiële statistiek sinds 1980 en op een landelijk self-report onderzoek. Het ligt in de bedoeling iedere twee jaar een dergelijk onderzoek te verrichten, zodat ontwikkelingen in de jeugdcriminaliteit beter dan tot nu toe gevolgd kunnen worden.

Ook zal een onderzoek verricht worden naar de gevolgen van de verlaging van de meerderjarigheidsgrens, zowel voor de Rijksinrichtingen van Kinderbescherming en de Inrichtingen voor zeer intensieve behandelingen (ZIB's) als voor het gevangeniswezen.

In 1987 is het eindrapport "Leerprojecten" verschenen en is aan de Minister van Justitie en de Staatssecretaris advies uitgebracht over plaats en toekomst van de leerprojecten als alternatieve sancties. In het onderzoek naar de recidive van jeugdigen die een alternatieve sanctie ondergingen, zullen ook de leerprojecten worden betrokken.

Overwogen wordt verder dit jaar een onderzoek te starten naar het probleem van Marokkaanse jongeren binnen de jeugdbescherming en het jeugdstrafrecht. Uit eerder uitgevoerd onderzoek blijkt dat het hier om een vrij ernstige probleemgroep gaat. Het onderzoek zou antwoord moeten geven op de vraag waar - in vergelijking met autochtone jongeren - de zaken precies mislopen en wat de grootste knelpunten zijn. Ook zal het handvaten moeten bieden voor beleidsmaatregelen op het terrein van - vroegtijdige - hulpverlening en justitieel ingrijpen. Ten slotte mogen in 1988 de eindrapporten verwacht worden van de onderzoeken: "De residentiële carrière van jongeren in de jeugdbescherming", "De vrijwillige pleegzorg", "De ontwikkeling van uithuisgeplaatste jonge kinderen" en "Deviant gedrag en slachtofferschap van jongeren uit etnische minderheidsgroepen".

Met betrekking tot de onderzoekprojecten op het terrein van de preventie van criminaliteit in het kader van het Beleidsplan Samenleving en Criminaliteit kan worden vermeld dat in 1987 twee interimrapporten zijn verschenen: een eerste evaluatierapport van de HALT-projecten, die in een aantal gemeenten waren opgericht ter bestrijding van het vandalisme en een rapport over een vergelijkend onderzoek onder 52 HAVO-

scholen, waarbij naar factoren werd gezocht die samenhangen met spijbelen, schooluitval en criminaliteit. Doel van dit onderzoek is beter inzicht te verkrijgen in die factoren die door de school zelf met het oog op een preventief beleid te beïnvloeden zijn.

Dit jaar zal een interimverslag verschijnen over een experiment op een grote LBO-school, waarbij spijbelen, schooluitval en delinquentie worden bestreden op grond van een gefaseerde aanpak: een geautomatiseerde spijbelregistratie gevolgd door onmiddellijke reactie van de school, een screening van leerlingen met schoolproblemen en een speciale opvangklas voor de meest problematische gevallen.

Van het beleidsexperiment "Preventie van criminaliteit in twee winkelcentra" zal dit jaar het eindrapport verschijnen. Nu reeds kan meege-deeld worden dat de deelnemers aan het experiment besloten hebben het ontwikkelde beleid zelfstandig voort te zetten.

Ten slotte zal dit jaar een begin worden gemaakt met een onderzoek naar de effecten van de invoering van de huismeestersregeling en zal in de gemeente Gouda gestart worden met een project speciaal gericht op de groep jeugdige Marokkanen. Centraal hierin staan scholing, het opdoen van werkervaring en het bevorderen van gerichte vormen van vrijetijdsbesteding.

2 Lopend onderzoek

Jeugdbescherming en jeugddelinquentie

2.1 *De residentiële carrière van jongeren in de kinderbescherming* onderzoeker: drs. J.A.M.M. Vissers

Door middel van het onderzoek wordt getracht factoren op te sporen en te onderscheiden die van invloed zijn op de verblijfsduur en de residentiële carrière van jongeren in kinderbeschermingsinrichtingen. In het onderzoek worden drie groepen van variabelen met de verblijfsduur en de carrière in verband gebracht. Deze groepen van variabelen betreffen de problematiek van het kind, het beleid van en de behandeling in het tehuis en het beleid en de begeleiding voor de begeleidende instantie.

Bij het onderzoek is een landelijk representatieve groep van 43 door Justitie goedgekeurde kinderbeschermingstehuizen betrokken. Binnen deze tehuizen zijn met tehuismedewerkers interviews gehouden over 450 jongeren die op basis van een justitiële maatregel in deze tehuizen verbleven. Daarnaast zijn over een selectie van deze groep jongeren interviews gehouden met de maatschappelijk werkers van de begeleidende instantie.

In juni 1987 verscheen binnen het kader van het onderzoek een interimrapportage. Medio 1988 verschijnt het eindrapport.

2.2 *Ontwikkeling van de jeugdcriminaliteit* onderzoekers: dr. J. Junger-Tas en drs. M. Kruissink

Gezien de inspanningen die de samenleving als geheel en justitie en politie zich getroosten om de "veel voorkomende criminaliteit" te voorkomen en te bestrijden, is informatie over de ontwikkeling van de jeugdcriminaliteit van belang. Immers, "veel voorkomende criminaliteit" is voor een groot deel *jeugdcriminaliteit*.

Vragen die in dit onderzoek aan de orde komen, zijn onder meer: welke veranderingen treden op in aard en omvang van de jeugdcriminaliteit; hoe ontwikkelt de jeugdcriminaliteit onder meisjes zich; treden er veranderingen op in de leeftijdsverdeling.

In het onderzoek wordt van twee bronnen gebruik gemaakt: a. politieke en justitiële statistieken en b. self-report onderzoek onder een landelijke steekproef van strafrechtelijk minderjarigen.

Het onderzoek zal in het najaar van 1988 starten. Het is een herhaling van een onderzoek dat eind 1986 is uitgevoerd en waarover eind 1987 gerapporteerd is.

2.3 *Evaluatie HALT-projecten*

onderzoekers: drs. M. Kruissink en drs. C. Verwers

Naar aanleiding van de aanbevelingen van de commissie Roethof wordt, in het kader van het beleidsplan Samenleving en Criminaliteit, een onderzoek verricht naar de HALT-projecten. HALT-projecten hebben tot doel het vandalisme te bestrijden. Deze projecten zijn ontstaan uit een samenwerking van gemeente, politie en justitie. Strafrechtelijk minderjarigen die wegens vandalisme zijn aangehouden, kunnen door de politie of de officier van justitie naar HALT worden verwezen. Via HALT kunnen deze vandalen de door hen aangerichte schade zelf herstellen. Indien de werkzaamheden naar behoren zijn verricht, blijft justitiële vervolging achterwege. Met deze aanpak wordt beoogd genoegdoening aan de benadeelden te verschaffen, aan de straf een zekere opvoedende werking te geven en tegelijkertijd de negatieve neveneffecten van een justitiecontact te voorkomen. Daarnaast ontplooiën de HALT-projecten activiteiten in de preventieve sfeer. De HALT-aanpak sluit goed aan bij het huidige bestuurlijke preventiebeleid. Over de effecten en de organisatorische omstandigheden waaronder HALT de beste resultaten oplevert, is echter nog niets bekend. Doel van dit onderzoek is daar inzicht in te krijgen.

Het onderzoek behelst een procesbeschrijving, een aantal effectmetingen en een kosten-batenanalyse. In de procesbeschrijving gaat het erom inzicht te verkrijgen in de organisatorische vormgeving van de projecten en de doelgroep van HALT: hoeveel en welke jongeren worden naar HALT verwezen, welke delicten hebben zij gepleegd en soortgelijke vragen. De effectmetingen dienen ertoe inzicht te verkrijgen in het effect van HALT op het vandalisme op gemeentelijk niveau en het effect op de "cliënten" van HALT, o.a. in termen van recidive. Het betreft een empirisch onderzoek, waarin van verschillende databronnen gebruik wordt gemaakt.

Een interimrapport is in 1987 uitgebracht. Begin 1989 zal het eindrapport van dit onderzoek verschijnen.

2.4 *De ontwikkeling van jonge uithuisgeplaatste kinderen*

onderzoeker: drs. M. van Ooyen-Houben

Vanaf eind 1984 wordt in de arrondissementen Utrecht, Den Bosch, Roermond en Maastricht en een deel van het arrondissement Leeuwarden een onderzoek gedaan bij een groep van 140 uithuisgeplaatste kinderen in de leeftijd van 0 tot 11 jaar.

Doel van het onderzoek: Zicht krijgen op de ontwikkeling van jonge

kinderen in een periode van twee jaar volgend op hun eerste uithuisplaatsing in een pleeggezin of een internaat.

Probleemstelling: Hoe verloopt de sociaal-emotionele en cognitieve ontwikkeling van jonge kinderen in de genoemde periode? Hoe hangt het verloop van deze ontwikkeling samen met achtergrondfactoren die betrekking hebben op kindkenmerken en plaatsingskenmerken?

Opzet: Het betreft een empirisch onderzoek, exploratief van aard en longitudinaal van opzet. In twee jaar worden 140 kinderen viermaal onderzocht. Door middel van tests van de kinderen en interviews met directe opvoeders en maatschappelijk werkers worden gegevens verzameld over de stand van de ontwikkeling op een aantal aspecten. Het eerste meetmoment dient als ijkmoment, waarmee de gegevens van latere meetmomenten worden vergeleken.

De *einddatum* van het onderzoek is vastgesteld op eind 1988. In 1986 is een eerste interimrapportage verschenen: De ontwikkeling van jonge uithuisgeplaatste kinderen, interimrapport I. Begin 1988 volgt een tweede interimrapportage.

2.5 *Vrijwillige pleegzorg*

onderzoekers: drs. P.M.C. Reeuwijk en drs. E.G.M.J. Berben

In de loop van 1985 constateerde het Ministerie van WVC dat het aantal vrijwillig geplaatste jeugdigen in pleeggezinnen meer toenam dan was voorzien. De uitgaven die met dit groeiende aantal pleegkinderen waren gemoeid, pasten niet meer in het beschikbare budget en de vraag drong zich op naar de achtergronden van deze groei.

Omdat vrij weinig bekend was over de vrijwillige pleegzorg, bleek het noodzakelijk dat er in eerste instantie een globaal beeld werd geschetst van de situatie. Hiertoe vond in 1986 een vooronderzoek plaats, dat een kwantitatief karakter had. In het vervolgonderzoek "Vrijwillige pleegzorg" wordt het beeld van de vrijwillige pleegzorg meer inhoudelijk beschreven.

Doel van dit onderzoek is het verkrijgen van een representatief beeld van de vrijwillige pleegzorg in Nederland. Hierbij staan de achtergronden, verwachtingen, begeleiding en het verloop van de pleeggezinplaatsingen centraal.

Het onderzoek verloopt in twee fasen. In de eerste fase worden kenmerken van vrijwillige pleeggezinplaatsingen nagegaan. Hiertoe zijn maatschappelijk werkers geïnterviewd over door hen begeleide pleeggezinplaatsingen. Deze interviews boden de mogelijkheid om achtergrondinformatie te verkrijgen over individuele plaatsingen. In de tweede fase van het onderzoek staan de ervaringen van pleegouders en de ouders van pleegkinderen centraal. Aan de hand van diepte-interviews zullen deze ervaringen worden onderzocht.

Een eerste rapport dat betrekking heeft op de eerste fase van het onderzoek "Vrijwillige pleegzorg", zal in maart 1988 verschijnen. Naar verwachting zal het onderzoek in het najaar van 1988 worden afgesloten.

2.6 *Evaluatie-onderzoek kwartaalkursus*

onderzoeker: drs. P.H. van der Laan

In november 1986 is in Amsterdam een aanvang gemaakt met het expe-

riment Kwartaalkursus. De Kwartaalkursus is een intensief dagprogramma van drie maanden, bedoeld als alternatief voor preventieve hechtenis en/of onvoorwaardelijke vrijheidsstraf voor jeugdige delinquenten. Het project vertoont verwantschap met de Britse Intermediate Treatment-projecten.

In opdracht van de Coördinatiecommissie Wetenschappelijk Onderzoek Kinderbescherming wordt een evaluatie-onderzoek uitgevoerd. De zg. *procesevaluatie* wordt uitgevoerd door medewerkers van het Ambulatorium van het Paedologisch Instituut in Amsterdam, de effectevaluatie door het WODC. Bij de *effectevaluatie* wordt nagegaan welke jongeren de Kwartaalkursus volgen en of dit de jongeren zijn voor wie de Kwartaalkursus is bedoeld. Tevens wordt bekeken of de Kwartaalkursus een zodanig effect heeft dat de jongeren minder dan voorheen of helemaal niet meer met justitie in aanraking komen. Een en ander wordt vergeleken met jongeren die een vrijheidsstraf ondergaan.

Door middel van interviews en dossieronderzoek worden gegevens verzameld over jongeren die in een periode van twee jaar de Kwartaalkursus bezoeken. Tot twee keer toe wordt met deze jongeren een follow-up interview gehouden, nadat zij de Kwartaalkursus hebben verlaten. Hetzelfde gebeurt bij jongeren die een vrijheidsstraf hebben ondergaan. Met behulp van een geautomatiseerd informatiesysteem (het JIS) wordt bekeken of de betrokken jongeren nieuwe justitiecontacten hebben. Het onderzoek wordt in de loop van 1989 afgesloten.

2.7 *Alternatieve sancties voor jeugdigen en recidive* onderzoeker: drs. P.H. van der Laan

Sinds het voorjaar van 1983 wordt er in ons land geëxperimenteerd met alternatieve sancties voor jeugdigen. Aan het experiment is een evaluatie-onderzoek gekoppeld dat tot nu toe resulteerde in een vijftal rapporten.

Momenteel is het laatste deelproject van het evaluatie-onderzoek in uitvoering: het recidive-onderzoek. Nagegaan wordt in hoeverre jeugdigen, op wie in de jaren 1983 t/m 1985 in de zes voormalige proefarrondissementen (Amsterdam, Arnhem, Groningen, Leeuwarden, Rotterdam en Zutphen) een alternatieve sanctie is toegepast, hebben gerecidiveerd. Het betreft hier uitsluitend geregistreerde recidive, dat wil zeggen delicten waarvoor door de politie proces-verbaal is opgemaakt en ter afdoening is doorgestuurd naar het openbaar ministerie. Ter vergelijking wordt de recidive nagegaan van jeugdigen die in dezelfde periode met justitie in aanraking zijn gekomen, maar wier zaak destijds niet met een alternatieve sanctie is afgedaan, maar met een "traditionele" sanctie of door de officier van justitie is geseponeerd. Nagegaan wordt in hoeverre er sprake is van verschillende recidivepatronen en of deze verschillen kunnen worden toegeschreven aan de wijze van afdoening. Gegevensverzameling vindt plaats door middel van dossieronderzoek en met behulp van gegevens van de Justitiële Documentatiedienst. Eindrapportage wordt in de loop van 1988 verwacht.

2.8 *Verlaging meerderjarigheidsgrens en justitiële zorg* onderzoeker: drs. P.H. van der Laan

Op 1 januari 1988 is de meerderjarigheidsgrens gesteld op 18 jaar. Als

gevolg van deze verlaging zal het aantal jeugdigen in de leeftijd van 18 tot 21 jaar dat verblijft in een inrichting voor jeugdhulpverlening, drastisch afnemen. Behoudens uitzonderingen zal er na het bereiken van de leeftijd van 18 jaar niet langer sprake kunnen zijn van plaatsingen in het kader van een justitiële maatregel. Gezien de beperkte duur van de mogelijke residentiële behandeling (die in principe ophoudt bij het bereiken van de 18-jarige leeftijd) is het bovendien niet onaannemelijk dat ook bij 17-jarigen minder snel zal worden aangestuurd op een tehuisplaatsing in het kader van een maatregel. Het lijkt niet onwaarschijnlijk dat een deel van deze jeugdigen, voor wie geen plaats meer is in de residentiële jeugdhulpverlening, vroeger of later in het strafrechtelijk circuit voor volwassenen terecht komt. De capaciteitsbehoefte van het gevangeniswezen voor deze leeftijdscategorie zal daardoor wellicht toenemen, evenals de behoefte aan specifieke regiemaanpassingen. Vooralnog is echter onduidelijk om wat voor aantallen het zal gaan.

In het kader van dit onderzoek zal gepoogd worden een raming te maken van het aantal 18- tot 21-jarigen dat extra justitiële zorg behoeft en naar verwachting capaciteit in het gevangeniswezen zal opeisen. Een en ander vindt plaats op basis van een onderzoek onder jeugdigen in de leeftijd van 17 tot 21 jaar die in inrichtingen voor (intensieve) jeugdhulpverlening dan wel rijksinrichtingen verblijven of hebben verbleven. Er zal dossieronderzoek plaatsvinden en er zullen gesprekken met deskundigen worden gehouden. Dit moet leiden tot de identificatie van een zg. "high risk"-groep, dat wil zeggen een beschrijving van de groep jongeren van wie moet worden aangenomen dat zij ook na het bereiken van de leeftijd van 18 jaar een blijvend beroep zullen doen op justitiële zorg.

Het onderzoek wordt in de loop van 1988 afgerond.

Preventie van veel voorkomende criminaliteit⁴

2.9 *Kleine criminaliteit in winkelcentra* onderzoeker: drs. J.C. Colder

Aanleiding tot dit experiment/onderzoek is het testen van aanbevelingen van de toenmalige commissie Roethof ter bestrijding van kleine criminaliteit in winkelcentra. De voor dit experiment in aanmerking komende maatregelen zijn o.a. verhoging van het functioneel toezicht, verhoging van de sociale controle, organisatorische en bouwkundige maatregelen, alsmede versnelde afhandeling van strafrechtsprocedures.

Centraal in de opzet van het experiment staat het reduceren van de daadwerkelijke alsmede de door het publiek en winkeliers gepercipieerde criminaliteit. Gepoogd wordt om dit doel te bereiken door de aanbevelingen van de commissie Roethof op creatieve wijze te operationaliseren en deze vervolgens te implementeren, waarna een effectstudie volgt.

Opzet van experiment en onderzoek: Er is in 1986 een vooronderzoek gedaan naar de aard en omvang van kleine criminaliteit op twee voor dit doel uitgekozen wijkwinkelcentra in Utrecht. Op basis van dit vooronderzoek is besloten tot het houden van een quasi-experiment, waarbij gepoogd wordt om de mate van functioneel toezicht en sociale controle

⁴ Deze experimenten/onderzoeken worden uitgevoerd in opdracht van de Stuurgroep Bestuurlijke Preventie van Criminaliteit.

te verhogen en enkele strafrechtsprocedures te stroomlijnen en/of te versnellen. Het experiment voorziet o.a. in het aanstellen van zg. veiligheidsfunctionarissen, die toezicht houden in de wandelgangen van het winkelcentrum en in de winkels en service verlenend zijn naar de winkeliers en het publiek; opleiding van het winkelpersoneel met betrekking tot het voorkomen van winkeldiefstal; het, middels gerichte publiciteit, mobiliseren van sociale controle door het publiek; het instellen van fietsenstallingen; gestroomlijnde en aangepaste strafrechtsprocedures.

Het onderzoek is van het type quasi-experimenteel design met twee voormetingen (1985, 1986), experimentele stimuli in 1987 en tijdens en na de experimentele periode een nameting. De experimentele periode is vastgesteld op 8 maanden.

Van de voormeting en de maatregelen van het experiment zijn verslagen verschenen, bedoeld voor intern gebruik.

Verslag van de resultaten van het experiment zal worden gedaan middels publikatie van onderzoeksresultaten in de WODC/SEC-reeks. De verwachting is dat het rapport rond juli 1988 zal verschijnen.

2.10 *Het vergelijkend scholenonderzoek* onderzoeker: drs. C. Baerveldt

Doel van het vergelijkend scholenonderzoek is aan te geven waar scholen, binnen de hun gegeven kaders, invloed kunnen uitoefenen op het al of niet delinquent gedrag van hun leerlingen. Dat gebeurt door vergelijking van de bestaande praktijken op de MAVO-afdelingen van scholengemeenschappen in de 17 grootste steden in Nederland.

Het onderzoek is om theoretische en methodologische redenen gesplitst in twee na elkaar volgende deelonderzoeken. Het eerste deelonderzoek was een breedte-onderzoek, gericht op het naar boven halen van verbanden tussen schoolkenmerken en schoolprestaties, schoolhouding, spijbelgedrag en delinquent gedrag van leerlingen van die school. De resultaten van het eerste deelonderzoek zijn eind 1987 samengevat in een tussentijds verslag (School en delinquentie). Dit eerste deelonderzoek wordt afgerond met een voorlichtingsdag over school en delinquent gedrag in januari 1988. Het tweede deelonderzoek poogt meer inzicht te krijgen in de relatie tussen schoolprocessen en schoolkenmerken en leerlinggedrag. In het bijzonder komen aan de orde de relatie tussen het gebeuren in de klas (lesstijl, interactiepatronen, lesgerichtheid, enz.), leerlingnetwerken en enige kenmerken van de schoolorganisatie, met het al of niet voorkomen van delinquent gedrag onder de leerlingen.

Het tweede deelonderzoek is in voorbereiding. Van de 53 scholengemeenschappen MAVO/HAVO/VWO die in fase 1 betrokken waren bij het onderzoek, zal een selectie gevraagd worden om met het tweede deelonderzoek mee te werken. Op elke school zullen docenten en leerlingen worden geïnterviewd van de MAVO-3 klassen. Verder zullen in de klassen observaties worden gehouden. De materiaalverzameling zal eind 1988 voltooid zijn. Het eindrapport wordt in de loop van 1989 verwacht.

2.11 *Scholenexperiment* onderzoekers: M. Mutsaers, L. Boendermaker en E. Spaans

Het Scholenexperiment heeft primair tot doel spijbelen en voortijdig

schoolverlaten door scholieren tegen te gaan. In de loop van 1987 zijn hiertoe enkele experimenten (veranderingen in de schoolorganisatie) opgezet op drie scholen voor LBO. De experimenten behelzen een geautomatiseerde spijbelregistratie en -controle, een opvangklas binnen de school voor potentiële "drop outs" en een intermediair tussen deze opvangklas en de rest van de school. Daarnaast ligt het in de bedoeling een alternatief voor lesuitval te ontwikkelen en te zijner tijd te introduceren.

Uitgaande van de theorie van de sociale binding/integratie is het secundaire doel van deze experimenten de bestrijding van veel voorkomende criminaliteit door de leerlingen van de onderzoeksscholen. In 1988 zullen genoemde experimenten, met betrekking tot de belangrijkste onderzoeksvariabelen spijbelen/voortijdig schoolverlaten en kleine criminaliteit, worden geëvalueerd.

De eerste interimrapportage wordt in het voorjaar van 1988 verwacht. Hierin wordt verslag gedaan van de nul-metingen op de scholen en het verloop van het deexperiment geautomatiseerde spijbelregistratie en controle.

3 Nieuw onderzoek

Jeugdbescherming en jeugddelinquentie

3.1 *Marokkanenproject Gouda* onderzoeker: drs. G.J. Terlouw

Begin maart 1988 zal in Gouda het zg. Marokkanenproject van start gaan. Dit project heeft als doel de positieverbetering van Marokkaanse randgroepjongeren, het voorkomen van een randgroepsituatie voor Marokkaanse jongeren en de bestrijding van probleemconcentraties in bepaalde wijken van de stad. De looptijd van het project zal ongeveer twee jaar bedragen. De evaluatie van het Marokkanenproject zal in handen zijn van het WODC en zal de opzet en de effecten het project betreffen.

Een eerste rapportage van onderzoeksresultaten wordt in het voorjaar van 1989 verwacht.

Preventie van veel voorkomende criminaliteit

3.2 *Huismeesters* onderzoeker: drs. R. Hesseling

In samenwerking met de studie-afdelingen van de Nationale Woningraad en het Nederlands Christelijk Instituut voor de Volkshuisvesting zal een evaluatie-onderzoek worden uitgevoerd naar de effecten van de subsidieregeling huismeesters in de sociale woningbouw.

V Bureau planningsondersteuning en statistische informatie

raadadviseur: drs. A.C. Berghuis

1 Inleiding

Van oudsher vervult het WODC een rol bij het ad hoc verschaffen van relevante kwantitatieve statistische gegevens voor het beleid, afkomstig uit eigen onderzoek, CBS-statistieken of speciaal voor dat doel vervaardigde uitdraaien van CBS-bestanden. In recente jaren heeft de verstrekking van statistische informatie ook op andere wijze gestalte gekregen. Zo is het WODC betrokken geraakt bij het bijeenbrengen dan wel de bewerking van statistisch grondmateriaal teneinde deze om te vormen tot beleidsmatig belangwekkende informatie: het zg. Experiment Informatievoorziening voor het openbaar ministerie en de betrokkenheid bij de totstandkoming van beleidsplannen voor de criminaliteitsbestrijding in Amsterdam.

Veel aandacht is voorts besteed aan de ontwikkeling van simulatiemodellen: het model ALPHA en het model BETA.

Tot dusver waren de taken voor de externe verstrekking van statistische gegevens verspreid over medewerkers van het centrum. Vooral nu de modelontwikkeling uit het experimentele stadium komt, ontstaat er de behoefte deze gegevensverschaffing organisatorisch een eigen plaats te geven. In het kader van de bezuinigingen is daarom (ook) een interne reorganisatie van het WODC verwezenlijkt, waarbij een afzonderlijk Bureau Justitiële Informatie in het leven is geroepen. Dit bureau heeft twee functies. De eerste functie is het verschaffen van cijfermatige gegevens over het justitiële veld. Op termijn zal hiertoe een computerondersteunde consultatiebank worden gemaakt. De tweede functie houdt verband met de simulatiemodellen: met deze modellen kunnen ontwikkelingen en beleidsingrepen op hun effecten worden doorgerekend - waarmee wordt beoogd ondersteuning te geven aan de planning van het justitiële beleid van het ministerie en het openbaar ministerie.

2 Lopende en voorziene activiteiten

2.1 *Criminaliteitsontwikkeling in Amsterdam*

onderzoekers: drs. A.C. Berghuis en drs. M.M. Kommer

Doel: Op verzoek van de burgemeester van Amsterdam is het WODC betrokken bij de totstandkoming van plannen ter bestrijding van de criminaliteit in de hoofdstad. In het driehoeksoverleg te Amsterdam is besloten dat in eerste aanleg niet een algemeen plan wordt geformuleerd, doch dat aansluitend op de vorming van politiedistricten per wijk en per district plannen zullen worden gemaakt.

Opzet: Het WODC verleent op enkele manieren assistentie. Ten eerste is met behulp van verscheidene bronnen een overzicht gemaakt van de criminaliteit in Amsterdam en de afdoening van strafzaken aldaar vergeleken met andere gemeenten resp. arrondissementen alsook vergeleken

met voorgaande jaren. Dit geeft een beeld van bijzondere aspecten van Amsterdam vergeleken met elders en van nu in vergelijking tot vroeger. Dit resulteerde in een overzicht van de Amsterdamse criminaliteit in cijfers en plaatjes (januari 1987). Ten tweede poogt het WODC een methodiek te ontwikkelen om uit voorhanden zijnde gegevens over hetgeen de politie ter kennis komt en wat daar vervolgens mee geschiedt, beleidsinformatie te destilleren. Hiertoe zal een analyse worden gemaakt van gegevens uit de zg. bedrijfsadministratie, zoals die gehanteerd wordt in district 7 (het ligt in de bedoeling dat dit systeem in alle districten wordt ingevoerd) en uit een andere geautomatiseerde registratie die te vinden is in district 2.

Einddatum: 1988

Publikatievorm: Rapportage vindt plaats naar het driehoeksoverleg te Amsterdam.

2.2 *Modelontwikkeling m.b.t. het strafrechtelijke systeem*

onderzoekers: drs. A.C. Berghuis en drs. M.M. Kommer in samenwerking met Multidiscipline Info Consultants BV te Rotterdam.

Doel: Het ontwikkelen van een model waarmee de doorvoering van zaken door het strafrechtelijk apparaat kan worden beschreven en geanalyseerd en op grond waarvan tevens prognoses kunnen worden opgesteld van de te verwachten doorstromen in de nabije toekomst. Het eerste model ALPHA is betrekkelijk eenvoudig en statisch van karakter. Het model beschrijft de doorloop van 32 categorieën van misdrijven door het strafrechtelijk systeem in 1985 en geeft aan welke personele bezetting daarvoor beschikbaar was. Het model kan worden bevraagd over de consequenties van wijzigingen in de aantallen delicten, respectievelijk de wijzen van afdoening. Van dit model zijn naast een landelijke versie ook ressortelijke en arrondissementale versies ontwikkeld. Deze laatste zijn geïntroduceerd bij beleidsmedewerkers van de parketten. In januari 1988 worden de reacties op het model ingezameld, op grond waarvan besloten zal worden welke aanpassingen zullen worden aangebracht. Deze zullen zich o.a. richten op een uitbreiding van de gegevens over beheerskosten en op een verfijning van de politieke informatie naar de verschillende gemeenten en regio's.

Inmiddels is het prototype gereed van het meer geavanceerde dynamische model BETA. In dit model wordt rekening gehouden met het ontstaan van verstoppingen en beleidswijzigingen onder invloed hiervan. Het prototype omvat een werkend simulatiemodel, waarin de basiselementen vervat zijn van het uiteindelijke produktiemodel. Indien hiervoor budgettaire ruimte bestaat, zal in 1988 worden gewerkt aan het definitieve functionele en technische ontwerp van het model.

Publikatievorm: Wanneer de modelontwikkeling in een gevorderd stadium is, zal daar in rapport- of artikelvorm over worden gepubliceerd. Het model Alpha is beschikbaar voor belangstellenden op diskette.

VI Extern onderzoek (ACEWO)

Lopend onderzoek (per 1 maart 1988)

1. Vormen van interactie tussen advocaten en hun cliënten (1983)⁵.
2. Gedwongen psychiatrische opname en dwang bij de behandeling in de forensische psychiatrie (1986).
3. Ontwikkeling en afwikkeling van privaatrechtelijke geschillen (1986).
4. Criminaliteit en strafgevoeligheid (1986).
5. Slachtofferhulp in het arrondissement Breda (1986).
6. Beleid en netwerken in de drugscene (1986).
7. Geweldsescalatie en politie-optreden; hoofdonderzoek (1987).
8. Rechtspleging in het kader van de Krankzinnigenwet; fase 3 (1988).
9. Criminaliteit onder buitenlandse dagelijkse opiaatgebruikers in Amsterdam (1986).
10. Evaluatie van Wetgeving (1988).
11. Probleemjongeren (1988).
12. Sociale omgeving en veiligheid (1988).
13. Electronic Monitoring (1988).

⁵ Het jaartal achter de titel van het onderzoek geeft het jaar aan waarvoor de subsidie-toezegging als eerste geldt.

VII Bibliografie 1987

- Aalberts, M.M.J.
Voor wie eigenlijk?
Recht der Werkelijkheid, 1987, 1, blz. 97-106.
- Aalberts, M.M.J.
Conflict management by the police in a multi-ethnic society.
In: Coming to terms with conflict; ed. by Ph. van der Wulp.
Amsterdam, KIT, 1987, blz. 143-156.
- Aalberts, M.M.J.
Asielbeleid in cijfers.
Justitiële Verkenningen, nr. 8, 13e jrg., november 1987, blz. 32-44.
- Aalberts, M.M.J. en C. Fijnaut
Vreemdelingenonderzoek onderzocht: een reactie op C.A. Groenendijk.
Migrantenstudies, 3e jrg., nr. 1, 1987, blz. 39-42.
- Andel, H.G. van, M. Hoekert-van der Wind en C.A. de Jongh
Eindevaluatie VIC-project; Veiligheid, informatie, controle in het openbaar vervoer.
's-Gravenhage, Ministerie van Justitie en Ministerie van Verkeer en Waterstaat, 1987.
- Andel, H.G. van, C.H.D. Steinmetz, L. Koppelaar en F.W. Winkel
De slachtoffercirculaires in praktijk; suggesties voor verbeteringen.
Trema, 10e jrg., nr. 9/10, november/december 1987, blz. 324-330.
- Baerveldt, C.
Jongeren die op school delicten plegen, doen dat daarbuiten ook.
SEC, 1e jrg., nr. 3, 1987, blz. 28-29.
- Baerveldt, C.
School en delinquentie; tussentijds verslag van een vergelijkend schoolonderzoek naar de relatie tussen school en delinquentie.
's-Gravenhage, Ministerie van Justitie, WODC/SEC, 1987.
- Berghuis, A.C.
Computercriminaliteit: verbreidheid, gelegenheidsstructuren, plegers.
Justitiële Verkenningen, 13e jrg., nr. 5, juli 1987, blz. 24-37.
- Berghuis, A.C.
Gedaanten van computercriminaliteit.
Justitiële Verkenningen, 13e jrg., nr. 5, juli 1987, blz. 7-23.

-
- Berghuis, A.C. en J.C.J. Boutellier
De kwetsbare informatiemaatschappij; studiebijeenkomst over de voorstellen van de commissie computercriminaliteit.
Justitiële Verkenningen, 13e jrg., nr. 5, juli 1987, blz. 49-61.
- Berghuis, B. en S. Essers
Criminaliteitsniveau stabiliseert in 1986; alleen de meest eenvoudige vormen blijven toenemen.
SEC, 1e jrg., nr. 4, oktober 1987, blz. 14-16.
- Berghuis B. en S. Essers
Doorsnee inbreker is weinig kieskeurig.
SEC, 1e jrg., nr. 3, juli 1987, blz. 18-20.
- Berghuis, B. en S. Essers
Rijdt heel Nederland op een gestolen fiets?
SEC, 1e jrg., nr. 2, april 1987, blz. 16-17.
- Berghuis, B. en S. Essers
Winkeldiefstal in Nederland.
SEC, 1e jrg., nr. 1, januari 1987, blz. 20-21.
- Blankenburg, E. en A. Klijn
De gefinancierde rechtshulp vergelijkenderwijs.
Justitiële Verkenningen, 13e jrg., nr. 9, december 1987, blz. 66-78.
- Blankenburg, E.R. en J.R.A. Verwoerd
Vermijden en benutten van civielrechtelijke procedures in Nederland en omliggende landen.
Justitiële Verkenningen, 13e jrg., nr. 2, maart/april 1987, blz. 20-35.
- Boutellier, H.
Bestuurlijke preventie met een zachte "g".
SEC, 1e jrg., nr. 4, oktober 1987, blz. 18-20.
- Boutellier, H.
Enkele cijfers over prostitutie.
Justitiële Verkenningen, 13e jrg., nr. 1, januari/februari 1987, blz. 36-44.
- Boutellier, H.
Prostitutie en moraal.
Justitiële Verkenningen, 13e jrg., nr. 1, januari/februari 1987, blz. 7-35.
- Brand-Koolen, M.J.M., J.J.L.M. Verhagen en J. Overwater
Gedetineerden wat vinden zij ervan?
In: Symposium 100 jaar vrijheidsstraf.
's-Gravenhage, Ministerie van Justitie, 1987, blz. 110-135.
- Cozijn, C.
De executie van de geldboete, een onderzoek onder wanbetalers.
's-Gravenhage, Ministerie van Justitie, WODC, 1987.
-

Cozijn, C.

Opnieuw: de opvattingen van de Nederlandse bevolking omtrent de duur van de alimentatie na echtscheiding.

's-Gravenhage, Ministerie van Justitie, WODC, 1987.

Cozijn, C.

Verkeerswetgeving, -gedrag en -veiligheid; uitgangspunten voor herziening van het Reglement Verkeersregels en Verkeerstekens.

In: Noordzij, P.C. Verkeerswetgeving, -gedrag en -veiligheid. Leiden, Rijksuniversiteit Leiden (werkgroep Veiligheid), 1987.

Cozijn, C.

Ademanalyse als bewijs: werklust-consequenties voor politie en justitie.

's-Gravenhage, Ministerie van Justitie, WODC, 1987.

Dijk, J.J.M. van

Heroriëntatie slachtofferhulp is nodig.

Staatscourant, nr. 72, april 1987, blz. 3-5.

Dijk, J.J.M. van

Doet Nederland te weinig aan zijn binnenlandse veiligheid; paper voor het congres Actuele Veiligheidsvraagstukken van het Nederlandse Instituut voor Eigentijdse Studies, World Trade Centre, Rotterdam, 14 mei 1987.

's-Gravenhage, Ministerie van Justitie, WODC, 1987.

Dijk, J.J.M. van

Over de wenselijkheid van overheidsinterventies op de markt van recht en orde: preadvies voor de 35e jaarvergadering van de Nederlandse Orde van Advocaten. Zutphen 17, 18 en 19 september 1987.

Advocatenblad, 67e jrg., nr. 14, augustus 1987, blz. 343-352.

Dijk, J.J.M. van

Het actieplan als proeve van pragmatische moralisme.

Justitiële Verkenningen, 13e jrg., nr. 6, augustus 1987, blz. 13-19.

Dijk, J.J.M. van

Banen in criminaliteitsbestrijding verdienen zichzelf terug.

Werkgever, nr. 18, oktober 1987, blz. 12-13.

Dijk, J.J.M. van

Information systems, crime and crime prevention.

Strasbourg, Council of Europe, Standing conference of local and regional authorities of Europe, 1987.

Dijk, J.J.M. van

Het naieve pessimisme van Van Weringh.

Tijdschrift voor Criminologie, 29e jrg., nr. 1, januari/februari 1987, blz. 22-28.

Dijk, J.J.M. van, L.E.S. Larive en H.H. van der Brug

Sport kan vandalisme verminderen.

Landelijk Contact, 35e jrg., nr. 2, april 1987, blz. 20-29.

Dijk, J.J.M. van

De rol van de sportbeoefening bij de preventie van criminaliteit; inleiding voor de werkconferentie 1987 sport, agressie en vandalisme: bestrijdend, bevorderend? 19 februari 1987.

's-Gravenhage, Ministerie van Justitie, WODC, 1987.

Dijk, J.J.M. van, E. Vreeburg, E. Wesselius en L. Penders

Slachtoffer van een misdrijf, en het OM?; verslag van informatiedagen voor medewerkers slachtofferzorg werkzaam bij het Openbaar Ministerie.

Utrecht, Landelijk Overleg Slachtofferhulp, 1987.

Dijk, J.J.M. van

Social crime prevention in Dutch Towns: an integrated approach.

In: Urban Violence and insecurity: the role of local policies.

Strasbourg, Council op Europe, 1987, blz. 81-87.

Duyne, P.C. van

Backgrounds of disparity in the administration of criminal law.

Voordracht voor de Raad van Europa, 23-25 november 1987.

Duyne, P.C. van

Doe wel en zie niet om: uitkeringsfraude en informatiebeleid.

Recht der werkelijkheid, nr. 1, 1987, blz. 8-35.

Duyne, P.C. van

Handel en wandel in civilibus

Justitiële Verkenningen, 13e jrg., nr. 2, maart/april 1987, blz. 69-89.

Duyne, P.C. van

Landlopers en bedelaars in het nieuwe strafrecht; een onderzoek naar hun strafrechtelijke aanpak 100 jaar geleden.

Tijdschrift voor Criminologie, 29e jrg., nr. 4, mei/augustus 1987, blz. 79-91.

Duyne, P.C. van

Simple decision-making.

In: The Psychology of sentencing: approaches to consistency and disparity; ed. by D.C. Pennington and S. Lloyd-Bostock.

Oxford, Centre for sociological studies, 1987.

Emmerik, J.L. van

Het kristallen paleis: de tbr gezien door een glazen bol? (Bespreking van het proefschrift van H.J.A. Hamers, Het kristallen paleis, de psychopatenzorg in Nederland. Lisse, Swets & Zeitlinger, 1986).

Balans, 18e jrg., nr. 2, 1987, blz. 11-15.

Essers, A. en P. van der Laan

Jongeren "aan" in plaats van "in" de bak.

SEC, 1e jrg., nr. 4, oktober 1987, blz. 26-27.

Fijnaut, C.J.C.F., E.G.M. Nuijten-Edelbroek et J.L.P. Spickenheuer

La lutte contre la criminalité par la police; les résultats de vingt ans de recherche.

Déviance et Société, 11e jrg., nr. 2, 1987, blz. 163-179.

Fijnaut, C.J.C.F., E.G.M. Nuijten-Edelbroek en J.L.P. Spickenheuer
Politiële misdaadbestrijding, de resultaten van 20 jaar onderzoek.
Tijdschrift voor de politie, 49e jrg., nr. 6, juni 1987, blz. 256-263.

Grapendaal, M.
Drugs in detentie.
Justitiële Verkenningen, 13e jrg., nr. 3, mei 1987, blz. 54-65.

Grapendaal, M.
De overdracht van strafvonnissen.
Delikt en delinkwent, 17e jrg., nr. 10, december 1987, blz. 1059-1071.

Grapendaal, M. en J. Overwater
Een bestemmingsevaluatie van Gevangenis III te 's-Gravenhage.
's-Gravenhage, Ministerie van Justitie, WODC, 1987.

Grapendaal, M.
In dynamisch evenwicht; een verkennend onderzoek naar de gedetineerdensubcultuur in drie Nederlandse gevangenissen.
's-Gravenhage, Staatsuitgeverij, 1987.
WODC, nr. 78.

Hesseling, R.
Bestuurlijke preventieprojecten en onderzoek.
Justitiële Verkenningen, 13e jrg., nr. 6, augustus 1987, blz. 59-64.

Hesseling, R.
Kleine criminaliteit in Utrecht: een case studie.
's-Gravenhage, Staatsuitgeverij, 1987.

Junger-Tas, J.
Crime prevention in action - Cranfield Conferentie.
Lochem, Van den Brink, 1987.

Junger-Tas, J.
Enkele gegevens over de jeugdcriminaliteit in Nederland.
Justitiële Verkenningen, 13e jrg., nr. 4, juni 1987, blz. 34-40.

Junger-Tas, J.
Community based sanction as alternative to prison.
Strasbourg, Council of Europe, Standing Conference of local and regional authorities of Europe, 1987.

Junger-Tas, J.
Crime prevention in the Netherlands.
Home Office Research and Planning Unit, Research Bulletin, nr. 24, 1987, blz. 33-36.

Junger-Tas, J.
Positie opgroeiende jongeren vereist deskundigheid van politie.
Tijdschrift voor jeugdhulpverlening, 15e jrg., nr. 6, juni 1987, blz. 173-176.

-
- Junger-Tas, J.
Social Change in the reaction to juvenile delinquency. Bijdrage voor de VIth International Workshop on Juvenile Delinquency.
Leuven, 1987.
- Junger-Tas, J.
School en Criminaliteit.
Justitiële Verkenningen, 13e jrg., nr. 4, juni 1987, blz. 7-33.
- Junger-Tas, J. en M. Kruissink
Ontwikkeling van de jeugdcriminaliteit.
's-Gravenhage, Staatsuitgeverij, 1987.
WODC, nr. 79.
- Junger, M.
Women's experiences of sexual harassment.
The British journal of criminology, 27e jrg., nr. 4, herfst 1987, blz. 358-383.
- Junger, M. en P.G.M. van der Heijden
"Sexueel geweld: van overdreven angst naar gerechtvaardigde woede" en weer terug? Een kritiek op de publikatie van Ensink en Van Buuren.
Tijdschrift voor Criminologie, 29e jrg., nr. 4, mei/augustus 1987, blz. 92-103.
- Kaam, R. van
Fietsenstalling Delft-Zuid "werkt" op vele manieren.
SEC, 1e jrg., nr. 1, januari 1987, blz. 15-16.
- Kaam, R. van
Roethof is teleurgesteld over bezuinigingen: dit voel ik als in strijd met de gemaakte afspraken.
SEC, 1e jrg., nr. 1, januari 1987, blz. 3-7.
- Kaam, R. van
Informatie over preventieprojecten straks ook kriskras door Europa te verkrijgen.
SEC, 1e jrg., nr. 3, juli 1987, blz. 5-7.
- Kaam, R. van
Instemming over voorgestelde aanpak criminaliteit. Onderwijs en bedrijfsleven reageren op het Actieplan.
SEC, 1e jrg., nr. 2, april 1987, blz. 4-6.
- Kaam, R. van
Limburgse politie niet meer met een mond vol preventietanden; agenten doen basiskennis op tijdens cursus.
SEC, 1e jrg., nr. 4, oktober 1987, blz. 11-13.
- Kaam, R. van
Meester, wat is dat ook al weer, erosie-vandalisme: leerlingen in Emmen leren spelenderwijs nutteloosheid vandalisme inzien.
SEC, 1e jrg., nr. 2, april 1987, blz. 7-12.
-

-
- Kaam, R. van**
Schaap-met-vijf-poten wint eerste Hein Roethof-prijs.
SEC, 1e jrg., nr. 4, oktober 1987, blz. 3-6.
- Kaam, R. van**
VM-ambtenaar Wiegman is ontevreden over inzet winkeliers en OM:
diefstalpreventieplan Delft is een mooie diepte-investering.
SEC, 1e jrg., nr. 1, januari 1987, blz. 11-13.
- Kam, C.A. de, C.J. Wiebrens en F.G. van Herwaarden**
Bouwstenen voor inkomensbeleid en sociale zekerheid; gegevens en
modellen van overheidsbeleid.
's-Gravenhage, VUGA, 1987.
- Klijn, A.**
De WROM te ruim?
Justitiële Verkenningen, 13e jrg., nr. 9, december 1987, blz. 27-45.
- Klijn, A. en G. Paulides**
Duurder recht, minder vraag?
's-Gravenhage, Staatsuitgeverij, 1987.
WODC, nr. 81.
- Kommer, M.M.**
Criminaliteitsbeleid; de statistiek of de moraal.
Delikt en delinkwent, 17e jrg., nr. 2, februari 1987, blz. 140-146.
- Kommer, M.M.**
De analyse van recidivepatronen - een methodisch-technische verken-
ning.
Leiden, 1987.
Doctoraalscriptie sociologie.
- Kommer, M.M. en E. de Steenhuijsen Piters**
Straftoemeting bij rijden onder invloed.
's-Gravenhage, Ministerie van Justitie, WODC, 1987.
- Kommer, M.M.**
Recidive van heroïneverslaafden.
Justitiële Verkenningen, 13e jrg., nr. 3, mei 1987, blz. 67-79.
- Kort, H. de, M. van Ooyen-Houben, I. Stolp-Keuzenkamp**
Meer jonge kinderen in pleeggezinnen, deel II.
's-Gravenhage, Ministerie van Justitie, CWOK, 1987.
- Kruissink, M.**
"Halt": een alternatieve aanpak van vandalisme; interimrapport van
een evaluatie-onderzoek naar vandaliseprojecten.
's-Gravenhage, Ministerie van Justitie, WODC, 1987.
- Laan, P.H. van der**
Leerprojecten onderzocht; eindrapport van het evaluatie-onderzoek
Alternatieve Sancties Jeugdigen/Leerprojecten.
's-Gravenhage, Ministerie van Justitie, CWOK, 1987.
J&J, nr. 10.
-

Laan, P.H. van der en C. Verwers

Een nieuwe sanctie voor jeugdige delinquenten; het Britse "Intermediate Treatment" als voorbeeld voor Nederland.

Kind en adolescent, 8e jrg., nr. 3, augustus 1987, blz. 131-142.

Leuw, Ed. en A. van Vliet

De vrouw als slachtoffer.

In: Gerben Bruinsma, Ellie Lissenberg, Ed. Leuw, Annelies van Vliet (red.), Vrouw en criminaliteit: vrouwen als plegers en slachtoffers van criminaliteit.

Amsterdam, Boom, 1987, blz. 77-89.

Speciaal nummer van Tijdschrift voor Criminologie, 29e jrg., nr. 2-3, 1987.

Leuw, Ed.

Enkele dilemma's van rationeel sociaal drugsbeleid.

Justitiële Verkenningen, 13e jrg., nr. 3, mei 1987, blz. 7-27.

Mutsaers, M.J.M.

Experiment criminaliteitspreventie binnen het L.B.O.

Justitiële Verkenningen, 13e jrg., nr. 4, juni 1987, blz. 85-112.

Nuijten-Edelbroek, E.G.M. en L. Burgers

Planning van politiebeleid in praktijk gebracht: verslag van een onderzoek.

In: Politiebeleid volgens plan? Eindrapport adviescommissie beleidsplanning politie.

's-Gravenhage, Staatsuitgeverij, 1987, 62 blz.

Nuijten-Edelbroek, E.G.M.

Hoofdstuk 6 in C. Fijnaut. De toelating van raadslieden tot het politieke verdachtenverhoor, blz. 391-431.

Antwerpen en Arnhem, Kluwer en Gouda Quint.

Interuniversitaire reeks criminologie en strafwetenschappen, nr. 14, 1987.

Ooyen-Houben, M. van

Onduidelijk toekomstperspectief bij uithuisplaatsing.

Tijdschrift voor Jeugdhulpverlening, 15e jrg., nr. 7/8, augustus 1987, blz. 212-216.

Ooyen-Houben, M. van en H. de Kort

Die Entwicklung von Kindern in Pflegefamilien und Heimen.

In: Community care inside and outside residential settings.

Proceedings of International FICE Congress, Malmö, 1986.

Zürich, FICE Verlag, 1987, blz. 87-92.

Ooyen-Houben, M. van, H. de Kort en I. Stolp-Keuzenkamp

Meer jonge kinderen in pleeggezinnen; evaluatie van een beleidsexperiment.

's-Gravenhage, Ministerie van Justitie, CWOK, 1987.

J&J nr. 9.

-
- Ooyen-Houben, M. van, H. de Kort en I. Stolp-Keuzenkamp
Meer jonge kinderen in pleeggezinnen, deel I.
's-Gravenhage, Ministerie van Justitie, CWOK, 1987.
- Roell, A.
Een inventarisatie van heling in Nederland.
's-Gravenhage, Ministerie van Justitie, WODC, 1987.
- Rutgers, G.R. en J.R.A. Verwoerd
Appel bij het gerechtshof in civiele zaken (1972-1982).
Justitiële Verkenningen, 13e jrg., nr. 2, maart/april 1987, blz. 90-106.
- Slothouwer, A.
Vragen en problemen rond de psychiatrische rapportage pro Justitia.
Proces, 66e jrg., nr. 2, februari 1987, blz. 53-61.
- Slothouwer, A. en J.L. van Emmerik
Prioriteitenbeleid en informatiebehoefte; verslag van een vooronderzoek bij de gemeentepolitie van Almere.
's-Gravenhage, Ministerie van Justitie, WODC, 1987.
- Steinmetz, C.H.D., E.T. van Buuren en H.G. van Andel
De slachtoffercirculaires: enkele suggesties voor nieuw beleid op basis van een onderzoek voor de invoering van de circulaires.
Delikt en delinkwent, 17e jrg., nr. 9, november 1987, blz. 952-971.
- Studies on the dutch prison system; ed. by M.J.M. Brand-Koolen; in collaboration with T. Vinson, M. Brouwers, M. Sampiemon e.a.
Amstelveen, Kugler, 1987. Dutch studies on crime and justice.
- Veerman, G.J.
Teveel aan ijver? Over het tijdsbeslag dat ambtenaren leggen op de wetsvoorbereiding.
RegelMaat, jrg. 2, nr. 1, 1987, blz. 29-34.
- Veerman, G.J. en A. Klijn
Een belangrijke stap vooruit? Boekbespreking van d'Anjou, Actoren en factoren in het wetgevingsproces.
Recht der Werkelijkheid, nr. 1, 1987, blz. 106-115.
- Veerman, G.J.
Boekbespreking van F. Bovenkerk, Een eerlijke kans.
Migrantenstudies, 3e jrg., nr. 3, 1987, blz. 54-57.
- Veerman, G.J.
Asiel - ter inleiding.
Justitiële Verkenningen, 13e jrg., nr. 8, november 1987, blz. 5-10.
- Veerman, G.J. en E. Blankenburg
Zuinig op rechtshulp.
Justitiële Verkenningen, 13e jrg., nr. 9, december 1987, blz. 9-26.
-

Veerman, G.J. en A. Klijn

Voorwoord bij het themanummer "Rechtshulp tussen beheer en beheersing".

Justitiële Verkenningen, 13e jrg., nr. 9, december 1987, blz. 5-8.

Veerman, G.J.

Boekbespreking van B.P. Sloot. Bij voorkeur niet over positieve discriminatie.

Beleid en Maatschappij, 14e jrg., nr. 6, november/december 1987, blz. 265-269.

Veerman, G.J.

Gebruik van onderzoek in beleid: nee, maar toch behoorlijk. Lezing voor het strafrechtelijk en criminologisch gezelschap dr. Nico Muller. 's-Gravenhage, 17 november 1987.

Verwoerd, J.R.A. en P.C. van Duyne

Civielrechtelijke verkenningen door middel van statistiek en dossieronderzoek.

Justitiële Verkenningen, 13e jrg., nr. 2, maart/april 1987, blz. 7-19.

Verwoerd, J.R.A., E.R. Blankenburg, G.R. Rutgers en L.Th.L.G. Pellis

Recht doen door de kantonrechter? Confectie of maatwerk?

Rechtsgeleerd Magazijn Themis, nr. 8, oktober 1987, blz. 383-404.

Vissers, J. en J. Piederiet

De residentiële carrière van jongeren in de kinderbescherming. Tussenrapport.

's-Gravenhage, Ministerie van Justitie, CWOK, 1987.

Werff, C. van der

Alimentatie na scheiding in 1982.

's-Gravenhage, Staatsuitgeverij, 1987.

WODC, nr. 76.

De afdeling Documentatie en Publikaties in 1987, met een vooruitblik op 1988

Hoofd: mr. M.R. Duintjer-Kleijn

De activiteiten van de afdeling Documentatie en Publikaties vallen in vijf onderdelen uiteen: de WODC-documentatie, de SEC-documentatie, het tijdschrift Justitiële Verkenningen, het kwartaalblad SEC en ten slotte de produktie van de rapporten.

In 1987 was voor beide op het WODC aanwezige documentatiebestanden, de zg. WODC-documentatie en de SEC-documentatie (zie voor het werkterrein onder de kopjes WODC- en SEC-documentatie) "automatisering" het sleutelwoord. De WODC-documentatie is na een proef, op 1 september 1987 begonnen met het invoeren van de gegevens. Bij de SEC-documentatie was er sprake van een verdere uitbouw van het bestand. Teneinde dubbel werk te voorkomen, werden werkafspraken gemaakt. Op een van de laatste dagen van het jaar werden bovendien beide bestanden onderling raadpleegbaar.

Samenhangend met de SEC-documentatie werd een internationaal netwerk opgezet op het terrein van de veel voorkomende criminaliteit, de slachtofferhulp en de alternatieve sancties (ICPIN). Over beide documentatiebestanden en over ICPIN wordt hieronder bericht.

De redactie van Justitiële Verkenningen voerde in 1987 gesprekken met diverse uitgevers, die resulteerden in de definitieve stap het tijdschrift met ingang van de jaargang 1988, onder te brengen bij Gouda Quint BV. Hiervan en van de overige wetenswaardigheden rondom Justitiële Verkenningen wordt in dit overzicht melding gemaakt. Het kwartaalblad SEC, in 1986 opgezet in het kader van het Beleidsplan Samenleving en Criminaliteit, bleek ook in 1987 een succesformule te zijn, met een stijgend aantal abonnees. Onder het kopje SEC hierover meer.

Ten slotte: de rapporten. In februari 1987 werd als "proef" de supervisie over de produktie van de rapporten aan de afdeling toevertrouwd. In 1988 krijgt een en ander zijn definitieve vorm. In dit verslag is een opsomming te vinden van de in 1987 gecorrigeerde en verschenen rapporten, alsmede van enige rapporten die in 1987 "drukkersklaar" werden gemaakt om begin 1988 te verschijnen.

1 WODC-documentatie

Bij de afdeling documentatie en publikaties van het WODC worden tijdschriften, rapporten ("grijze literatuur"), boeken, jaarverslagen op het gebied van criminologie, strafrecht en strafrechtspleging, politie, openbaar ministerie, rechterlijke macht, gevangeniswezen en reclassering toegankelijk gemaakt. Dit gebeurt betrekkelijk diepgaand, voornamelijk vanuit sociaal wetenschappelijk oogpunt.

De documentatie is ook toegankelijk voor derden; op aanvraag kunnen literatuuropgaven met betrekking tot specifieke onderwerpen verstrekt worden. Publikaties kunnen worden uitgeleend (boeken, rapporten) of tegen vergoeding gekopieerd (tijdschriftartikelen).

Voor inlichtingen kan men terecht bij de documentaristen E.M.Th. Beenakkers en C.J. van Netburg, WODC, Postbus 20301, 2500 EH Den Haag, tel. 070-706553.

De door de documentatie verzorgde literatuuraanvragen ten behoeve van WODC-medewerkers kunnen gezien de onderzoeksactiviteiten buiten het terrein van de eigen WODC-documentatie liggen. Voor de beantwoording worden derhalve ook andere literatuurbestanden geraadpleegd, zoals dat van de Centrale Bibliotheek van het Ministerie van Justitie. Ten slotte bestaat de mogelijkheid om de volgende externe literatuurbestanden "on line" te laten bevragen.

- Literatuurbestanden van de Ministeries van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur, van Binnenlandse Zaken, van Verkeer en Waterstaat, van Onderwijs en Wetenschappen, van Landbouw en Visserij en van de Economische voorlichtingsdienst (foreign trade and economic abstracts), van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, en van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.
- Parac-bestanden; deze bestaan uit: Kamerstukken en Handelingen Eerste en Tweede Kamer, parlementaire vragen van beide Kamers, Nederlandse wetten, parlementaire persdocumentatie en parlementaire literatuurdocumentatie.

1.1 Literatuuraanvragen

Het afgelopen jaar zijn in totaal 325 literatuuraanvragen behandeld. De aanvragen zijn in dit overzicht onderverdeeld in *interne vragen*, d.w.z. vragen vanuit het Ministerie, waarbij dan weer een onderverdeling is gemaakt in vragen afkomstig van WODC-medewerkers en van medewerkers van andere (hoofd)afdelingen/directies, en *externe vragen*, d.w.z. alle vragen van buiten het departement.

Interne aanvragen

Intern werd 49 maal een beroep gedaan op het WODC-documentatie om literatuur te verschaffen over een bepaald onderwerp, waarvan 38 vragen afkomstig waren van het WODC.

De verdeling van de documentaristen over de verschillende onderzoeksteams was per 31 december 1987 de volgende:

E.M.Th. Beenakkers: team strafrechtstoepassing, team politie/vreemdelingen zaken, team kinderbescherming.

C.J. van Netburg: team wetgeving en rechtspleging alsmede victimologie. De administratieve ondersteuning werd verzorgd door A.H. van der Heijden en A. Weide.

Leden van het team *strafrechtstoepassing* werden voorzien van literatuur over de volgende onderwerpen: het Nederlandse gevangeniswezen in algemene zin; criminele carrière, voorspellen van recidive (mede ten behoeve van themanummer Justitiële Verkenningen); Justiplan; statistische methoden.

Het team *politie en vreemdelingenzaken* werd geïnformeerd over:

Commissie Schriever; winkeldiefstal; beleidsplannen politie; toekomst van het politiebestel; georganiseerde misdaad tijdens drooglegging; (straf)recht en kosten, economie van het recht (mede ten behoeve van Justitiële Verkenningen).

Het team *wetgeving en rechtspleging* vroeg literatuur over de volgende onderwerpen: beleidsevaluatie, effectrapportage, evaluatie van wetgeving; wetsbepalingen betreffende beroep en bezwaarschrift; samenwonen; positieve discriminatie; legitimatieplicht in West-Europa; straftoemeting 1985 en 1986 buitenland; gefinancierde rechtshulp buitenland (mede ten behoeve van JV); jurisprudentie schuldheiling; fraudebestrijding West-Europa; straftoemeting en geslacht; misdadaanalyse; werking Bundeskriminalamt; tijdsverloop wetgeving; aantal motorrijtuigen, verkeersongevallen, letsel, schade; één-ouder adoptie; begrotingen 1987 van alle Ministeries, SCP, WRR, CPB; wetgeving met betrekking tot legitimatie, identificatie; notarissen/deurwaarders.

Het team *kinderbescherming* wilde ten behoeve van onderzoeksactiviteiten literatuur over: protective factors; school en criminaliteit; vrijwillige pleegzorg; self-report studies in Nederland.

Voor *victimologie* werden de volgende onderwerpen onderzocht: optreden/houding van de politie tegenover vrouwen; crisisopvang, cijfers OM (functioneren, relatie met politie en justitie); geldboete, executie.

Ten slotte werd het *Hoofd van het WODC* voorzien van literatuur over: recht en economie; aantallen rechters/advocaten in Westerse landen.

Vanuit de (hoofd)afdelingen en directies werd in 1987 over de volgende onderwerpen literatuur gevraagd: alternatieve sancties (Directie TBR/R); Engelstalige literatuur over het Nederlandse gevangeniswezen (Directie Gevangeniswezen); kindbescherming, Engelstalige literatuur (Directie Kinderbescherming); allochtonen in detentie (bureau Hoofdpredikant); institutionalisering en effecten daarvan (Directie TBR/R); fraudebestrijding door OM (HDORR); jeugdcriminaliteit en strafrecht in Engels/Duits (bureau Hoofdpredikant); dienstverlening (Directie Gevangeniswezen); terreuraanslagen (Directie Politie); financiële facetten van criminaliteit/schadevergoedingsstraf (Directoraat-Generaal Jeugdbescherming en Delinquentenzorg); toewijzing van jonge kinderen na echtscheiding (Directie Kinderbescherming).

Externe aanvragen

Gedurende dit verslagjaar bereikten de WODC-documentatie 276 externe aanvragen. De omvang van de vragen varieerde sterk, evenals de wijze van afdoening. Binnen de "externe groep" traden de politie, het gevangeniswezen en het onderwijs op de voorgrond. De in de voorafgaande jaren op gang gekomen belangstelling voor onze documentatie van de zijde van de media, zette duidelijk door. Zo werden wij meermalen benaderd door de redacties van NRC-Handelsblad, de Volkskrant, de Telegraaf en Vrij Nederland. Ook radio- en televisierubrieken, zoals KRO-Brandpunt, VPRO-televisie en de regionale omroepen wisten de WODC-documentatie te vinden. Achttien verzoeken kwamen uit het buitenland, waarvan twaalf uit België.

Onderwerpen die in 1987 in de belangstelling stonden

Evenals in 1986 bleef de belangstelling voor literatuur over slachtofferhulp en alternatieve sancties zeer groot. Opvallend was de vraag naar alles wat met de "vrouw" heeft te maken, zoals vrouwelijke criminelen, de vrouw bij de politie, de vrouw als rechter, maar ook vrouwen van gedetineerden, vrouwenhandel, enz. De overige verzoeken hadden vooral betrekking op drugs, alcohol, witteboordencriminaliteit, georganiseerde misdaad en terreur. De meest eigentijdse vraag van dit jaar stelde Radio Stad Amsterdam. Deze omroep zocht literatuur over mishandeling

van ouders, door hun kinderen wel te verstaan. Ook deze cliënt kon van (Amerikaanse) literatuur worden voorzien.

1.2 *Automatisering WODC-documentatie*

In navolging van de SEC-documentatie is, na een testperiode met bijstellingen, per 1 september 1987 definitief gestart met de geautomatiseerde invoer van de WODC-documentatie. Besloten is alle publikaties tot en met 1986 in de kaartcatalogus in te voeren en alle publikaties vanaf 1987 geautomatiseerd in te voeren. Tevens is besloten de publikaties vanaf 1987 niet meer te ontsluiten d.m.v. de code, maar met behulp van een WODC-thesaurus (gestructureerde trefwoordenlijst). In september 1986 is begonnen met de samenstelling hiervan. In 1987 is een eerste voorlopige versie klaargekomen. Deze wordt inmiddels met succes toegepast. In 1988 zal de WODC-thesaurus verder ontwikkeld worden. *Per 31 december 1987 waren 650 documenten in het WODC-bestand opgenomen.*

De WODC-documentatie kan geraadpleegd worden met behulp van een tweetal terminals, die in 1987 op kamer H129 en H130 zijn geplaatst. Voor korte printopdrachten is een beeldschermprinter geïnstalleerd op kamer H130. Begin 1988 zal een printer voor het uitdraaien van literatuur- en aanwinstenlijsten op kamer H129 worden geplaatst. In december 1987 is in de documentatieruimte een aansluiting gemaakt voor een derde terminal, die als zg. publieksterminal gebruikt zal gaan worden. Tevens is het vanaf 28 december 1987 mogelijk dat het WODC- en het SEC-documentatiebestand over en weer geraadpleegd worden met behulp van eigen terminals.

In de zomermaanden van 1987 is met succes een proef genomen met het in één keer overzetten van een complete set abstracts uit Justitiële Verkenningen (per JV-nummer) vanaf floppy-disk in het geautomatiseerde documentatiebestand. De JV-abstracts zijn daardoor beschikbaar in het documentatiebestand zodra de floppy gereed is voor de drukker. Dit betekent een aanzienlijke tijdbesparing en een verbetering van de actualiteit van de documentatie. Het WODC- en het SEC-bestand maken deel uit van het zg. JUDOC-project, waarin ook Voorlichting, BIDOC en PAZ participeren. In 1987 is gestart met een gebruikersoverleg met vertegenwoordigers van de deelprojecten. De afdeling documentatie van het WODC is hierin vertegenwoordigd. Naast reeds genoemde ontwikkelingen zal in 1988 verdere coördinatie en afstemming van de bestanden gaan plaatsvinden.

2 SEC-Documentatie

Ten behoeve van de Stuurgroep Bestuurlijke Preventie Criminaliteit en de hierbij betrokken gemeentelijke en rijksoverheden en maatschappelijke organisaties is per 1 september 1986 een geautomatiseerd documentair bestand opgezet. Het documentatiebestand heeft betrekking op de (preventie van) veel voorkomende criminaliteit en slachtofferhulpprojecten. Hoofddoel is ervaringen met de aanpak van bovengenoemde onderwerpen van de lagere overheden en maatschappelijke organisaties kenbaar te maken aan andere instanties, zodat deze daarmee hun voordeel kunnen doen. Naast het verzamelen en ontsluiten van ervaringen van deze instanties wordt de (sociaal) wetenschappelijke vakliteratuur

uit het binnen- en buitenland ontsloten.

Voor de aanvragen van informatie kunnen belangstellenden terecht bij: J. de Waard en H. de Ruiter SEC-documentatie (H122), WODC, Postbus 20301, 2500 EH Den Haag telefoon: 070-706555/706540.

2.1 Literatuuraanvragen

Het afgelopen jaar zijn in totaal 480 literatuuraanvragen behandeld.

Interne aanvragen

Intern werd 63 maal een beroep gedaan op de SEC-Documentatie; 41 verzoeken waren afkomstig van het WODC. Het Landelijk Bureau Voor-koming Misdrijven nam voor het overgrote deel de rest voor haar rekening.

Externe aanvragen

In 1987 bereikten de SEC-Documentatie 417 externe aanvragen. Toppers waren dit jaar: HALT, inbraak, bestuurlijke preventie, gebouwde omgeving en criminaliteit, winkeldiefstal en vandalisme. Wat lager op de hitlijst eindigden: voetbalvandalisme, heling, slachtofferhulpprojecten, particuliere bewakingsdiensten, fietsendiefstal, openbaar vervoer en scholen en criminaliteit.

Geconcludeerd mag worden dat de SEC-Documentatie in 1987 is aangeslagen bij een groot publiek. Vooral het kwartaalblad SEC heeft een duidelijk "aanzuigende werking" naar de vragenstellers toe. Opvallend is de grote diversiteit van de achtergrond van de vragenstellers. Globaal kan de volgende verdeling gemaakt worden: gemeentelijke overheden 40%, onderwijs/universiteiten 20%, commercieel 10%, (o.a. de preventiebureaus, verzekeringsmaatschappijen en adviesbureaus), diversen 30%, waaronder de media zoals Het Capitool, NOS-oudjaarsuitzending, Tros Aktua, Utrechts Nieuwsblad, NRC-Handelsblad, Achter het Nieuws, NCRV.

2.2 Automatisering

Op 31 december 1987 waren 2840 documenten ingevoerd.

ICPIN

Binnen de SEC-Documentatie is met ingang van december 1987 het secretariaat van het International Crime Prevention Information Network (ICPIN) ondergebracht. Doel van dit netwerk is het internationaal bekendheid geven en uitwisselen van informatie op de volgende terreinen: slachtofferhulp, slachtofferenquêtes, bestuurlijke preventie(projecten), vormen van kleine criminaliteit en alternatieve sancties. Het ICPIN maakt voor deze verspreiding gebruik van een software-pakket, dat door alle deelnemers standaard gebruikt wordt.

Deelnemende landen zijn onder meer: de Verenigde Staten van Amerika, Groot-Brittannië, Frankrijk, Zweden, de Bondsrepubliek Duitsland en Spanje.

Justitiële Verkenningen is een thematisch vaktijdschrift op justitieel terrein. Het verschijnt negen keer per jaar. Aan de themanummers wordt door auteurs van binnen en buiten het WODC bijgedragen. In ieder nummer is een (leesvervangend) literatuuroverzicht opgenomen van een selectie van artikelen uit ruim honderd binnen- en buitenlandse tijdschriften.

Redactie: drs. J.C.J. Boutellier, mr. M.R. Duintjer-Kleijn, mr. Th. van der Minne-Frank (tot 1 juli 1987) en G.J. Terlouw (tijdelijk, vanaf 1 september 1987).

Redactieraad: drs. A.C. Berghuis, dr. M.J.M. Brand-Koolen (pro forma vanwege afwezigheid), dr. J.J.M. van Dijk (qualitate qua), drs. A.B. Hoogenboom, drs. P.H. van der Laan, dr. G.J. Veerman. Recent is de redactieraad uitgebreid met drs. Ed. Leuw en dr. J. Junger-Tas.

Administratieve ondersteuning: A. Weide.

Het jaar 1987 (jaargang 13) heeft voor Justitiële Verkenningen in het teken gestaan van een verdere "professionalisering" van het tijdschrift. Een aantal wapenfeiten springt direct in het oog. In de eerste plaats veranderde het uiterlijk van JV; omslag, kleurstelling en formaat ondergingen een verandering, zodat het karakter van "vaktijdschrift op het terrein van justitie" verder wordt benadrukt. In de tweede plaats werd elk nummer geheel samengesteld uit oorspronkelijke artikelen (geen bewerkingen) van interne en externe auteurs. Ten slotte werd een proef genomen om het commerciële "appeal" van het tijdschrift te meten door voor de nabestellingen van het blad te laten betalen. Deze ontwikkeling naar een professioneel vaktijdschrift krijgt in 1988 een definitieve vorm in het feit dat JV een coproductie wordt van het WODC en uitgeverij Gouda Quint BV. Het WODC blijft de inhoud verzorgen, Gouda Quint zal de distributie en exploitatie voor haar rekening nemen.

Met ingang van de 14e jaargang zullen personen en instellingen die niet onder justitie vallen, een abonnement kunnen nemen voor een bedrag van f 60,- (studenten f 48,-). Losse nummers zullen f 10,- gaan kosten. Deze operatie heeft een bezuinigingsachtergrond, maar de verwachting is dat zij ook de status en de verspreiding van het tijdschrift ten goede zal komen.

3.1 De inhoud

In 1987 verschenen de volgende themanummers van Justitiële Verkenningen: Prostitutie, Civielrechtelijke verkenningen in cijfers, Drugs en strafrecht, School en criminaliteit, Computercriminaliteit, Bestuurlijke criminaliteitspreventie, Asiel zoeken in Nederland, Rechtshulp tussen beheer en beheersing. Als vanouds was nummer 7 een "onderzoeknummer", met de titel "Overzicht van onderzoek op justitieel terrein". In nummer 9 is een register op jaargang 13 opgenomen. In totaal werden 45 artikelen opgenomen (1985: 32; 1986: 39). Deze stijging zit voor een belangrijk deel in JV6 (bestuurlijke preventie), dat bestond uit 9 korte congresbijdragen. 23 artikelen werden geschreven door WODC-medewerkers (waarvan 4 in samenwerking met een externe auteur). Bij 26 artikelen was dus sprake van een externe auteur. Dit is in overeenstemming met het beleidsvoornemen om meer externe deskundigen te benaderen voor een bijdrage aan het tijdschrift.

De totale omvang van de jaargang bedroeg 1110 pagina's (1985: 1191; 1986: 1222). Hiervan werden 203 pagina's gevuld met het literatuuroverzicht; voor- en nawerk (colofon, inhoudsopgave, voorwoord, lijst boekwerken, congressen) besloegen 85 pagina's. Het onderzoeknummer had een omvang van 111 pagina's. Dit betekent dat de themadelen totaal 711 pagina's besloegen; dit levert een gemiddeld themadeel op van ongeveer 89 pagina's. De gemiddelde artikellengte komt dan op 15,8 pagina's. De daling van de totale omvang van de jaargang is het gevolg van de wijziging van het formaat en de nieuwe lay-out van het onderzoeknummer; de gemiddelde lengte van de artikelen is - afgezien van JV6 (bestuurlijke preventie) - eerder toe- dan afgenomen vanwege het feit dat in 1987 geen bewerkingen meer werden opgenomen (in 1986 waren dat er nog 12). Indien JV6 buiten beschouwing wordt gelaten, stijgt de gemiddelde omvang per artikel tot ruim 18 pagina's.

3.2 *Verspreiding*

Justitiële Verkenningen wordt gratis verspreid onder justitie-instellingen en -functionarissen. Daarnaast wordt het blad toegezonden aan de media, vaktijdschriften, de Staten-Generaal, de universitaire wereld en de overige departementen. Zulks op verzoek. De toekenning van gratis abonnementen heeft ruimhartig plaatsgevonden, onder andere met het oog op de instelling van een betaald abonnement in 1988. Het totale abonneebestand bedroeg eind 1987 3235 adressen (inclusief dubbele exemplaren) (1985: 3136; 1986: 3161). Dit betekent een stijging met bijna 2,5%.

In december 1987 werden 1106 abonnees aangeschreven met de mededeling dat zij in 1988 zullen moeten gaan betalen voor het blad, omdat zij niet strikt onder het criterium "justitie" vallen. Het aantal (betaalde) nabestellingen geeft een aardige indicatie van de "marktgevoeligheid" van JV in het algemeen en speciale thema's in het bijzonder. Hieronder volgt een overzicht van de aantallen verkochte nummers.

- JV1 (Prostitutie): 191 (waarvan 40 ten behoeve van congres Vrouw en criminaliteit);
- JV2 (Civielrechtelijke verkenningen): 156 (waarvan 150 ten behoeve van onderwijs);
- JV3 (Drugs en strafrecht): 103 (waarvan 32 ten behoeve van het onderwijs aan de rechterlijke macht);
- JV4 (School en criminaliteit): 165, waarvan 90 presentexemplaren ten behoeve van SEC-onderzoek);
- JV5 (Computercriminaliteit): 140 (waarvan 125 ten behoeve van deelnemers congres Computercriminaliteit);
- JV6 (Bestuurlijke preventie): 847 (waarvan 750 ten behoeve van de Stuurgroep en 70 ten behoeve van onderwijs);
- JV7 (onderzoeknummer): 6.
- JV8 (Asiel): 387.
- JV9 (Rechtshulp): 33.

Concluderend mag worden gesteld dat er voor JV wel degelijk een betalende markt kan worden aangeboord. Wel mag duidelijk zijn dat de verkoop met name gezocht moet worden in grote afnames door de onderwijswereld of anderszins betrokkenen. Dit was in 1987 overigens het geval zonder extra inspanning in deze onzerzijds. In 1988 kan hieraan wellicht extra aandacht worden besteed. In dat jaar dient overigens ook

voor nabestellingen vanuit "justitie" te worden betaald. Wellicht moet er voor 1988 op worden gerekend dat de belangstelling voor JV zich, vanwege de themaformule, met name gaat concentreren in de losse verkoop van het tijdschrift.

De thema's in 1988

Naast het "overzicht van onderzoek op justitieel terrein" (JV7, september 1988) zijn voor 1988 de volgende acht themanummers voorzien:

JV1	jan/feb	Bestrijding van ondernemersfraude
JV2	maart	Markt en misdaad
JV3	april	Alternatieven voor vrijheidsstraf
JV4	mei/juni	Carrièrecriminaliteit
JV5	juli	Jongerenwerk, sport en criminaliteit
JV6	augustus	150 Jaar Burgerlijk Wetboek
JV8	okt/nov	Opvoeding en criminaliteit
JV9	december	Het slachtoffer in het strafrecht

4 SEC, Kwartaalblad over Samenleving en Criminaliteit

"SEC, Kwartaalblad over Samenleving en Criminaliteit" is een uitgave van het WODC in samenwerking met de Stuurgroep Bestuurlijke Preventie van Criminaliteit (SBPC) van de Ministeries van Justitie en Binnenlandse Zaken. Het wordt sinds augustus 1986 uitgegeven in het kader van het kabinetsbeleidsplan Samenleving en Criminaliteit, dat in 1985 het licht zag. De redactie beoogt met dit blad de uitwisseling van ervaringen op het gebied van de preventie van veel voorkomende criminaliteit te bevorderen, teneinde het opzetten van lokale projecten (al dan niet met steun van de SBPC) te stimuleren.

Het blad wordt verspreid onder diegenen die op enigerlei wijze beroeps- of beleidsmatig betrokken zijn bij (de preventie van) veel voorkomende criminaliteit. Abonnementen zijn kosteloos en kunnen uitsluitend schriftelijk worden aangevraagd bij de SEC-redactie, Ministerie van Justitie (WODC, kamer H132), Postbus 20301, 2500 EH Den Haag.

Redactieraad per 1-1-1987: J.J.M. van Dijk (hoofd WODC, voorzitter), J.J.A. Essers (WODC), H.J. Goulooze (VNG), D.D. van Oosterzee (VM), F.W.M. van Straelen (OM), J.D. van Vliet (Voorlichting MvJ), R.F. Zeeuwen (SBPC), J.C.J. Boutellier (WODC, tevens lid kernredactie), M.R. Duintjer-Kleijn (WODC, kernredactielid), J.J. Junger-Tas (WODC, voorzitter kernredactie), R.G.H. van Kaam (WODC, kern- en eindredactie), J.W. Leeuwenburg (SBPC, kernredactielid) en J.J. de Waard (WODC, SEC-documentatie, kernredactielid).

4.1 Inhoud

In 1987 verscheen SEC 4 keer; alle keren met een omvang van 32 pagina's. Het januari-nummer had als blikvanger een interview met dr. H.J. Roethof, oud-voorzitter van de Commissie Kleine Criminaliteit. Tevens werd aandacht geschonken aan de instelling van de preventieprijs. Columnist SECondant plaatste de "zelfwerkzaamheid" van de minister-president (tot tweemaal toe greep hij eigenhandig een autokraker in de kraag) tegenover de opvattingen van criminoloog Denkers (oog om oog, tand om tand).

Het april-nummer opende met de reacties vanuit het bedrijfsleven, het onderwijs en de woningbouw op het door het kabinet uitgevaardigde "Actieplan ter voorkoming van veel voorkomende criminaliteit". Daarnaast een uitgebreide reportage van een vandalisme-project op een basisschool in Emmen. SECondant plaatste de 10 Geboden, recentelijk aangehaald door het GPV-kamerlid Schutte, in een eigentijds perspectief.

Het juli-nummer opende met de eerste resultaten van Bestuurlijke Preventie: het evaluatierapport over de VIC's (wagenbegeleiders op trams in de drie grote steden voor Veiligheid, Informatie en Controle). Verder een interview met twee Franse deelnemers aan een criminaliteitscongres in Den Haag, die een lans breken voor informatie-uitwisseling op Europees niveau. Deze uitwisseling kreeg in september van dat jaar overigens gestalte in de vorm van het ICPIN. Er verschijnt voor het eerst een artikel over problemen met het opzetten van projecten; dit met het doel anderen te waarschuwen voor eventuele "kinderziekten". Tevens een overzicht van de vijf voor de Hein Roethofprijs genomineerde projecten. SECondant spuwt zijn gal over de publicatie van het boekje van misdaadverslaggever P. de Vries, dat een positief getoonzet interview bevat met een van de ontvoerders van biermagnaat Alfred Heineken.

Het oktober-, tevens laatste nummer van SEC in 1987, opent met een verslag van de uitreiking van de Hein Roethof-prijs op 21 september. Voorts een interview met de regiocoördinator Voorkoming Misdrijven in Limburg, terwijl SECondant geen spaan heel laat van het rapport "Samenleving en Criminaliteitsbestrijding" van de Stichting Geestelijke Weerbaarheid.

Op grond van toenemende reacties op artikelen (met name de Crimirentrends artikelen van Berghuis en Essers halen de landelijke pers; ook SECondant wordt steeds vaker van repliek gediend) mag men veronderstellen dat het blad steeds vaker en steeds intensiever wordt gelezen. Ook doet men steeds vaker een beroep op de SEC-documentatie.

4.2 *Verspreiding*

SEC 1-1 werd gedrukt in een oplage van 13.000 exemplaren. Het abonentenbestand is in het jaar 1987 sterk toegenomen: SEC 1-4 had een oplage van 16.000 exemplaren.

Het ligt in de lijn der verwachtingen dat ook in 1988 de groei zal doorzetten, met vermoedelijk 17.500 exemplaren voor het eind van het jaar.

Begin 1988 is een aanvang gemaakt met de voorbereidingen voor een speciaal jeugdnummer van SEC, gericht op de schoolgaande jeugd in de leeftijd van 12 tot en met 14 jaar (1e/Brugklas en 2e klas voortgezet onderwijs). Dit extra nummer zal vermoedelijk medio oktober worden uitgebracht, in een oplage van naar schatting 300.000 exemplaren.

Het blad wordt vormgegeven en gedrukt bij de Staatsdrukkerij. De verzending geschiedt via Vierhand BV te Haarlem.

4.3 *De "Hein Roethof-prijs"*

In 1987 was sprake van een uitbreiding van de SEC-activiteiten: de redactie riep de Preventieprijs in het leven. Deze werd al snel omgedoopt in "Hein Roethof-prijs". Er werd een jury geformeerd, waarin zitting hebben: G.P. Hoefnagels (EUR, voorzitter), E.M.H. Hirsch Ballin (KUB),

J.R. Soetenhorst (hoofdredacteur Haagsche Courant), mevrouw E. van Marwijk Kooy-Von Baumhauer (onderwijsdeskundige), E.C. Wessels (directeur TBBS), H.J. Roethof (lid Tweede Kamer voor de PvdA, oud-voorzitter Commissie Kleine Criminaliteit), J.J.M. van Dijk (hoofd WODC) en R.G.H. van Kaam (secretaris, eindredactie SEC).

De Hein Roethofprijs behelst een aanvullende project-subsidie van tienduizend gulden en wordt beschikbaar gesteld door de Minister van Justitie. De prijs wordt jaarlijks toegekend aan het project dat het jaar tevoren de beste resultaten met de preventie van veel voorkomende criminaliteit heeft geboekt. Van de in totaal 37 aanmeldingen in 1987 nomineerde de jury er vijf: de gemeente Sneek (vandalisatiefilm), de gemeente Zoetermeer (bestuurlijke preventie), de gemeente Woerden (bestuurlijke preventie), de technische school "Sasbout Vosmeer" uit Delft (anti-vandalisme op school) en mevrouw Patty Deconinck, straathoekwerkster op het winkelcentrum Zuidplein te Rotterdam. De laatste sleepte de prijs tijdens een feestelijke bijeenkomst op 21 september in Pulchri Studio te Den Haag in de wacht. De uitreiking kreeg zeer veel aandacht in de geschreven pers; ook het NOS-journaal besteedde ruim aandacht.

5 De rapporten

In februari 1987 werd de afdeling als proef met de supervisie op de produktie van de rapporten belast. De produktiewerkzaamheden werden (tijdelijk) uitgevoerd door M.E. Sampiemon en E.J.M. Barendse. Met de benoeming van eerstgenoemde als "bureauredacteur rapporten" per 1 januari 1988, zal de zorg voor de produktie van de rapporten definitief worden ondergebracht bij de afdeling Documentatie en Publikaties.

5.1 *In 1987 verschenen rapporten in de reeks Onderzoek en Beleid*

Duyne, P.C. van
Eindrapport experiment frauderegistratie
WODC 72

Bol, W. en J. Overwater
Recidive van dienstverleners
WODC 73

Hekman, E. en A. Klijn
Samen/Gescheiden
WODC 74

Hesseling, R.
Kleine criminaliteit in Utrecht
WODC/SEC 75

Werff, C. van der, en B. Docter
Alimentatie na scheiding
WODC 76

Minderhoud, P. en R. Radema
Indirect onderscheid tussen migranten en autochtonen in de WAO
WODC 77

Grapendaal, M.
In dynamisch evenwicht
WODC 78

In 1987 geredigeerd, in 1988 verschenen:

Junger-Tas, J., en M. Kruissink
Ontwikkeling van de jeugdcriminaliteit
WODC 79

Essers, J.J.A. en A. Rook
Vervolg en strafvordering bij Opiumdelicten
WODC 80

Klijn, A.
Duurder recht, minder vraag
WODC 81

5.2 *In 1987 verschenen rapporten in de interimreeks van het WODC*

Kruissink, M.
Halt, een alternatieve aanpak van vandalisme
WODC/SEC

Barendse-Hoornweg, E.
Jaarverslag kinderrechters

Cozijn, C.
Opnieuw: De opvattingen van de Nederlandse bevolking omtrent de duur
van de alimentatie na echtscheiding

Roëll, G.
Een inventarisatie van heling in Nederland

Baerveldt, C.
School en delinquentie
WODC/SEC

Grapendaal, M. en J. Overwater
Een bestemmingsevaluatie van gevangenis III in 's-Gravenhage

Cozijn, C.
De executie van de geldboete

Slothouwer, A. en J. van Emmerik
Prioriteitenbeleid en informatiebehoefte

5.3 *In 1987 door het interne onderzoekteam J&J van de CWOK uitgegeven rapporten*

Ooyen-Houben, M. van, H. de Kort en I. Stolp-Keuzenkamp
Meer jonge kinderen in pleeggezinnen
J&J 9

Laan, P.H. van der
Leerprojecten onderzocht
J&J 10

Interimrapporten J&J in 1987

Vissers, J., en J. Piederiet
De residentiële carrière van jongeren in de kinderbescherming

Ooyen-Houben, M. van, en H. de Kort
Meer jonge kinderen in pleeggezinnen, deel I

Kort, H. de, M. van Ooyen-Houben en I. Stolp-Keuzenkamp
Meer jonge kinderen in pleeggezinnen, deel II

Ooyen-Houben, M. van, H. de Kort en I. Stolp-Keuzenkamp
Vier stappen in de richting van een pleeggezin

Laan, P. van der
Verslag tweede informatiedag leerprojecten en alternatieve sancties

In 1987 geredigeerd, in 1988 verschenen

Terlouw, G.J., E.A.I.M. van den Berg en N. Mertens
Hometraining anno 1987

5.4 *Overige in 1987 verschenen rapporten*

H. van Andel e.a.
Veiligheid Informatie Controle in het Openbaar Vervoer
(Ministerie van Verkeer en Waterstaat, Justitie e.a.)

R. Bovens
Evaluatie van het Alcohol Verkeer Project Drenthe
(ACEWO)

In 1987 geredigeerd, 1988 verschenen

L. Nuijten-Edelbroek e.a.
Planning van het politiebeleid (WODC/VNG)

In navolging van Justitiële Verkenningen zal in 1988 bekeken worden of ook ten aanzien van de rapporten een nieuw uitgavebeleid gewenst is.